

Mestna občina Celje

Komisija Mladi za Celje

Športno komentiranje med jezikom in vsebino: študija primera

RAZISKOVALNA NALOGA

Avtor:

Matic Krašovec, 1. letnik

Mentorja:

Ana Lavbič, prof.
Žan Luka Umičević

Celje, marec 2025

Kajuhova 2, 3000 Celje

RAZISKOVALNA NALOGA

Tematsko področje: SLOVENSKI JEZIK

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2025

KAZALO

POVZETEK.....	6
ABSTRACT.....	7
1 UVOD	8
1.1 NAMEN RAZISKOVALNEGA DELA	8
1.2 HIPOTEZE	8
1.3 METODOLOGIJA DELA	9
2 TEORETIČNI DEL	10
2.1 Športno novinarstvo in športno komentiranje.....	10
2.2 Jezikovni vidiki športnega diskurza	13
3 EMPIRIČNI DEL A – PRIMERJALNA ANALIZA ŠPORTNEGA DISKURZA V EKIPNIH ŠPORTIH NA IZBRANIH PRIMERIH	17
3.1 Analiza izbranih primerov.....	17
3.2 Komentarji in opažanja k tabelam	22
4 EMPIRIČNI DEL B.....	24
4.1 Intervjuji.....	24
4.2 Analiza anketnega vprašalnika	29
5 RAZPRAVA	46
6 SKLEP	50
7 VIRI IN LITERATURA.....	52
8 PRILOGE.....	53

KAZALO TABEL

Tabela 1: Športna terminologija v različnih športih	15
Tabela 2: Športni žargon v različnih športih.....	15
Tabela 3: Prikaz in analiza športnega diskurza (nogomet).....	18
Tabela 4: Prikaz in analiza športnega diskurza (košarka)	19
Tabela 5: Prikaz in analiza športnega diskurza (rokomet).....	20
Tabela 1: Športna terminologija v različnih športih	15
Tabela 2: Športni žargon v različnih športih.....	15
Tabela 3: Prikaz in analiza športnega diskurza (nogomet).....	18
Tabela 4: Prikaz in analiza športnega diskurza (košarka)	19
Tabela 5: Prikaz in analiza športnega diskurza (rokomet).....	20

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1: Ali spremljaš televizijski prenos ekipnih športov?	29
Grafikon 2: Katere športe najpogosteje spremljaš?	30
Grafikon 3: Ali si pri spremljanju športnih prenosov pozoren/-a na jezik športnega komentatorja?	31
Grafikon 4: Kaj po tvojem mnenju odlikuje dobrega športnega komentatorja?	32
Grafikon 5: Pomembnost komentatorjeve vsebinske pripravljenosti na komentiranje	33
Grafikon 6: Pomembnost govorne razumljivosti športnega komentatorja	34
Grafikon 7: Pravilna izgovorjava tujih besed športnih komentatorjev	35
Grafikon 8: Kako pomembno se ti zdi, da športni komentator uporablja športno izrazje?.....	36
Grafikon 9: Dinamičnost in energičnost govora	37
Grafikon 10: Objektivnost in nepristranskost	38
Grafikon 11: Katere so po tvojem mnenju najpogostejše jezikovne napake pri športnem komentiranju?	39
Grafikon 12: Kako vpliva uporaba narečja ali neknjižnega jezika pri športnem komentiranju?	40
Grafikon 13: Ali meniš, da bi morali športni komentatorji opraviti posebno jezikovno ali retorično izobraževanje?	41
Grafikon 14: Kako ocenjuješ vsebinski del športnega komentiranja?.....	42
Grafikon 15: Kako pomembna je po tvojem mnenju objektivnost športnega komentatorja?	43
Grafikon 16: Kakšne športne komentatorje najbolj ceniš?.....	44
Grafikon 17: Kaj te pri športnem komentiranju najbolj zmoti?	45

ZAHVALA

Ne hodite tja,
kamor vodi utečena pot.
Namesto tega pojdite tja,
kjer ni poti, in pustite sled.
Samo tisti, ki si drznejo
iti predaleč, lahko ugotovijo,
kako daleč lahko sežejo.

T. S. Eliot

V prvi vrsti bi se iz srca rad zahvalil mojima mentorjema Ani Lavbič, prof. slovenščine, in Žanu Luku Umičeviču, študentu slovenistike in zgodovine, za ves čas, delo in trud, ki sta mi ga namenila, za deljenje njunih večletnih izkušenj in usmerjanje med pisanjem celotne raziskovalne naloge. Hvala, ker sta mi vedno stala ob strani in me podpirala.

Zahvaljujem se dr. Hotimirju Tivadarju in Tomažu Lukaču za sodelovanje v intervjuju.

Zahvalil bi se tudi dijakom športnih oddelkov I. gimnazije v Celju, ki so bili pripravljeni odgovoriti na vprašanja v anketi.

Hvala tudi moji družini za podporo v času pisanja naloge in prijateljem, še posebej Tiji Tanji Živko za deljenje njenih izkušenj pri pisanju raziskovalnih nalog, pomoči pri zbiranju podatkov in organizaciji.

POVZETEK

V raziskovalni nalogi sem raziskoval jezik športnega komentiranja in preučeval njegovo vlogo ter vpliv na gledalce. Namen naloge je bil raziskati, kako pomembna je jezikovna pravilnost pri športnem komentiranju, kakšno vlogo imata uporaba narečij in neknjižnega jezika ter katere govorne spretnosti so ključne za kakovostno komentiranje. Poseben poudarek sem namenil vprašanju, ali bi morali športni komentatorji opraviti jezikovno izobraževanje za izboljšanje kakovosti prenosa in večjo dostopnost vsebine širši javnosti. V empiričnem delu naloge sem analiziral jezik komentatorjev ekipnih športov in opravil intervjuju s športnim komentatorjem Tomažem Lukačem in jezikoslovcem dr. Hotimirjem Tivadarjem. Lukač poudarja pomen pripravljenosti, objektivnosti in naravne dinamike govora, medtem ko dr. Tivadar izpostavlja potrebo po jezikovni pravilnosti, jasni dikciji in izogibanju subjektivnosti. Rezultati ankete med dijaki so pokazali, da se njihov pogled na športno komentiranje nekoliko razlikuje. Velika večina dijakov meni, da sta energičnost in subjektivnost komentatorja, če ta ni pretirana, primerni. Iz rezultatov raziskave je razvidno, da je pri športnem komentiranju ključno najti pravo ravnovesje med vsebino in jezikom. Učinkovito športno komentiranje zahteva preplet natančnosti, dinamike in pravilne rabe jezika, saj se le tako lahko približa širšemu občinstvu.

Ključne besede: jezik, šport, objektivnost, subjektivnost, komentiranje, govorne sposobnosti

ABSTRACT

In my research paper I investigated the language of sports commentary and examined its role and impact on viewers. The aim of the paper was to investigate the importance of linguistic correctness in sports commentary, the role of dialects and non-standard language, and which speaking skills are crucial for quality commentary. Special emphasis was placed on the question of whether sports commentators should undergo linguistic training to improve the quality of coverage and make content more accessible to a wider audience. In the empirical part of the paper, I analysed the language of team sports commentators and conducted interviews with sports commentator Tomaž Lukač and linguist Dr. Hotimir Tivadar. Lukač emphasizes the importance of preparedness, objectivity and natural dynamics of speech, while Dr Tivadar emphasises the need for linguistic correctness, clear diction and avoidance of subjectivity. The results of the survey conducted among high school students showed that they have slightly different views on sports commentating. The vast majority of students think that the commentator's energy and subjectivity, if not excessive, are appropriate. The results of the survey indicate that the key to sports commentary is to find the right balance between content and language. Effective sports commentary requires a blend of accuracy, dynamism and correct use of language, as this is the only way to reach a wider audience.

Keywords: language, sports, objectivity, subjectivity, commentary, speaking skills

1 UVOD

Športno novinarstvo je eden izmed najvplivnejših medijskih žanrov, saj povezuje množice in oblikuje naš pogled na šport. Kljub temu je pogosto podcenjeno. Ko gledamo prenose športnih dogodkov, se pogosto ne zavedamo, kako ključni so športni komentatorji, ki s svojim jezikom in pripovedovanjem oblikujejo naše doživljanje tekme. Njihova naloga ni le posredovanje informacij, temveč tudi ustvarjanje čustvene povezave med gledalci in dogajanjem na igrišču. Športni komentatorji so most med športom in občinstvom, njihovi komentarji pa pogosto zaznamujejo spomine in doživetja gledalcev, saj uspejo ujeti vzdušje, napetost in dinamiko vsakega športnega trenutka.

V raziskovalni nalogi se osredotočam na raziskovanje jezika, ki ga uporabljajo športni komentatorji. Prispevati želim k razumevanju, kako jezik vpliva na doživljanje športnih dogodkov ter kako športni komentatorji z uporabo jezika oblikujejo in soustvarjajo športno kulturo.

1.1 NAMEN RAZISKOVALNEGA DELA

Odkar pomnim, me je šport privlačil ne le kot gledalca, temveč tudi kot tekmovalca. Je področje, ki vključuje širok spekter čustev, zgodb in interpretacij. Športna novinarska scena je zame prostor, kjer se prepletata strast do športa in umetnost pripovedovanja, kar nam omogoča boljše razumevanje in intenzivnejše doživljanje tekmovanj. Želja po razumevanju tega, kako jezik vpliva na doživetje športnih dogodkov, je eden izmed glavnih razlogov, da sem se odločil analizirati jezik športnega komentatorja. Osnovna raziskovalna vprašanja, ki sem si jih zastavil, so: kako jezik športnih komentatorjev vpliva na dojemanje športnih dogodkov pri občinstvu; kako komentatorski jezik prispeva k ustvarjanju čustvene napetosti in vzdušja med prenosom športnih dogodkov ter ali se jezik komentatorjev prilagaja specifičnim športom in občinstvu.

1.2 HIPOTEZE

Hipoteza 1: Govorne sposobnosti komentatorja, kot so jasna dikcija, tempo govora, intonacija idr., so ključne lastnosti dobrega športnega komentatorja.

Hipoteza 2: Objektivnost je ključna za kakovostno športno komentiranje, pretirano čustveno izražanje je moteče.

Hipoteza 3: Neknjižni jezik ne sodi v športno komentiranje.

Hipoteza 4: Športni komentatorji bi morali opraviti posebno jezikovno oz. retorično izobraževanje.

1.3 METODOLOGIJA DELA

Med raziskovanjem sem posegel po več metodah dela, s katerimi sem pridobival in analiziral podatke. V raziskovalni nalogi sem uporabil metodo študija literature in spletnih virov, metodo anketiranja, metodo intervjuvanja ter analiziranja pridobljenih podatkov. Za potrebe raziskovanja sem ustvaril anketni vprašalnik, vezan predvsem na jezik športnega komentatorja. Vseboval je enajst vprašanj zaprtega in dve vprašanji odprtega tipa. Ker sem želel pridobiti čim več mnenj dijakov športnih oddelkov, saj je šport del njihovega vsakdana, sem februarja 2025 preko spletnega portala 1ka izvedel raziskavo med njimi od prvega do četrtega letnika. Vsi anketni vprašalniki so bili anonimni. Z rezultati ankete pa tudi intervjuji sem preverjal zastavljene hipoteze.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 Športno novinarstvo in športno komentiranje

2.1.1 Športno novinarstvo

Športno novinarstvo spada med novinarske panoge, ki zadnje čase prednjačijo glede na popularnost – šport je namreč zanimiv tako za novinarje kot tudi za ljudi, ki ga spremljajo, in ga je mogoče obravnavati in opazovati večplastno, skozi mnogotere poglede. Zaradi tega svojevrstno predstavlja unikum v raziskovalnih vsebinah. Raznolik pogled na šport skozi družbeno, jezikovno, psihološko in še kakšno drugo prizmo torej sestavlja neko celoto. V raziskovalni nalogi se bom opazovanja športa lotil skozi jezikovni pogled in analiziral jezikovno in tematsko podobo govora športnih komentatorjev. V uvodnem teoretičnem poglavju bom zato opisal nekaj osnovnih pojmov, ki spremljajo analizo jezikovne podobe športnih komentatorjev. O športnem novinarstvu je Boyle (2006) zapisal:

»Športno novinarstvo ostaja čuden poklic, ki za elitne športne pisce vključuje potovanje s tropom v napetem odnosu tovarištva in tekmovalnosti, delanja pozno v noč in visenja na letališčih, novinarskih konferencah, v medijskih centrih in recepcijah hotelov z namenom, da bi dobili besedo igralcev, trenerjev in atletov. To je služba, ki vključuje pripovedovanje zgodb, delanje smisla iz nesmiselnega, spreminjanja zabavnega v modeno in spuščanje egov in samozadostne pompoznosti mnogih, ki poganjajo športno industrijo. Lahko je v istem času tako trivialno kot pomembno.«

Iz odlomka je razvidno, da je športno novinarstvo precej interdisciplinaren poklic, ki v prvi vrsti zahteva več sredstev za pridobivanje različnih informacij, ki jih nato novinarji ubesedujejo in napišejo iz tega prispevek, drug način pa je direktno, neposredno komentiranje in dokumentiranje nekega izbranega športa med samim dogajanjem – tako imenovano »športno komentatorstvo« oziroma poročevalstvo.

Športno novinarstvo je specifična zvrst, ki združuje informativne, interpretativne in razvedrilne funkcije. Njegova primarna naloga je poročanje o športnih dogodkih, vendar vključuje tudi analizo, kritiko in širši družbeni kontekst. Za razliko od splošnega novinarstva se športni novinarji pogosto soočajo s težavami pri zagotavljanju objektivnosti zaradi tesne povezanosti z viri, kot so športniki, ekipe in organizacije. Ta povezava lahko vodi do pristranskega poročanja ali celo do navijaškega pristopa, kar ostaja ena od ključnih dilem športnega novinarstva (Sejarić, 2021).

2.1.2 Pomembni mejniki v športnem novinarstvu

Pojav približkov k sodobnemu športnemu poročevalstvu sega v dvajseto stoletje, ko zaznamo prve radijske športne prenose. Pred tem je sicer v tiskanih medijih poročanje o športnih dogodkih obstajalo, ni pa dosegalo takšnih dimenzij kot kasneje s pojavom radia in televizije. V času razvoja radia v dvajsetih letih dvajsetega stoletja je ameriški poslovnež Andrew White spremljal napeto boksarsko tekmo in ob tem dokumentiral dogajanje, ga po telegrafu pošiljal na radijsko postajo, kjer je to nek voditelj prebral (to je bil poskus iz leta 1921). Kot prvi radijski prenos športnega dogodka pa štejemo dogodek iz leta 1927, ko je za prenos nogometne tekme poskrbel BBC. Prvi radijski prenos v Sloveniji je potekal leta 1929, ko so predvajali nogometno tekmo med Primorjem in Ilirijo. Razvoj televizije je še dodatno spremenil način spremljanja športa, saj je posamezniku, ki ga je spremljal, omogočil tudi vizualno doživetje. Prvi televizijski športni prenos je BBC izvedel leta 1937 s prenosom teniškega turnirja iz Wimbledona, v Sloveniji pa je Televizija Ljubljana prvič prenašala smučarske skoke iz Planice šele leta 1960. Televizija je močno vplivala na športno zgodovino, saj so prav njeni posnetki postali ključni pri beleženju nepozabnih športnih trenutkov (Sejarić, 2021).

2.1.3 Funkcije športnega komentiranja

Boyle (2006) izpostavlja poseben pomen športnega komentiranja med ostalimi publicističnimi besedili. To namreč združuje obenem informiranje gledalcev o nekem športnem dogodku ali temi, po drugi strani pa zabavo. Gajšek (1999) postavlja ločnico med radijskim komentiranjem in televizijskim prenosom športnega dogodka; radijski komentator naj bi ustvarjal celoten prenos, medtem ko pri televizijskem prenosu, npr. neke tekme, športni komentator le komentira s pomočjo slike. Športni prenos je torej sestavljen iz več funkcij:

- a. **Informativna funkcija:** osnovni namen je informirati posameznika o športnem dogodku; podati informacije na primer o igralcih, rezultatih in izidu tekme. Komentatorji so se do neke mere tudi zmožni pripraviti na tekmo in kasneje prilagajati, saj je po navadi časovni razpon tekme že znan. Dandanes, v digitalni dobi, je to še lažje.
- b. **Interpretativna funkcija:** interpretacija dogodkov javnosti s pomočjo komentarja.
- c. **Razvedrilna funkcija:** gledalcem/poslušalcem služi kot razvedrilo in zabavni program.

Splošna podoba športnega novinarja je torej večplastna – imeti mora močno analitično sposobnost in računalniško pismenost, da se lahko spopada s standardi, ki jih postavlja sodobno športno novinarstvo (Sejarić, 2021)

2.1.4 Športno radijsko in televizijsko komentiranje ter specifičnost športnega novinarstva

Čobec (2013) pravi, da je komentiranje športa po radiu eden najzahtevnejših načinov komentiranja, saj mora komentator besedno prenesti takšen ali drugačen opis dogajanja na prizorišču osebi, ki lahko med tem počne zares karkoli – npr. posluša v avtomobilu, kuha ipd. Pri komentiranju na televiziji je vseeno nekoliko drugače, ker ima receptor pred sabo sliko, ki sproža določene dražljaje, komentatorjev govor pa je spremljevalec slike. Pri radijskem komentiranju je receptor omejen samo na komentatorja.

Čeprav športno novinarstvo postaja vse bolj cenjeno, se ga še vedno pogosto dojema kot manj resno ali manj pomembno področje novinarstva. V preteklosti so športne rubrike veljale za obrobne, kar je vplivalo na status športnih novinarjev. S širjenjem športnega poročanja na televiziji in drugih medijih se je ta pogled spremenil, športno novinarstvo pa je pridobilo na pomenu. Povezanost med športom in mediji je še okrepila njegov vpliv, saj športni dogodki pritegnejo veliko občinstvo in ustvarjajo visoke oglaševalske prihodke. Vendar pa ta tesna povezanost pogosto vodi v t. i. komercializacijo športa in ustvarja napetosti med novinarsko neodvisnostjo ter interesi športnih organizacij (Harcup, 2004).

Obstajajo različna mnenja o tem, ali gre pri športnem poročevalstvu za objektivno komentiranje dogajanja na športni sceni ali subjektivno izražanje športnega komentatorja. Komentatorji so mnogokrat deležni kritik, da navijajo za en klub ali izražajo nekomu večjo naklonjenost, medtem ko nekateri menijo, da se to dandanes ne dogaja več tako pogosto – subjektivnost je pogostejše pripisana predvsem pri tekmah nacionalne reprezentance. K temu sledijo tudi teorije, da se objektivnosti ne da aplicirati na vsak žanr, in pomisleki o (ne)primernosti tovrstnega izražanja komentatorja (Sejarić, 2021). Je pa tudi res, da je športno novinarstvo jezikovno precej specifično in če obstaja neka medijska panoga, zvrst, kjer je subjektivnost prisotna, tja zagotovo sodi športno novinarstvo. V mnogo primerih namreč športni novinarji ali komentatorji ne pišejo zgolj suhoparnih opisov, temveč na zanimiv, pogostokrat ekspresiven način bralcu orisujejo situacijo na športnem polju (Topič 2010). Tako je zlasti delo športnega komentatorja izjemno zahtevno, saj se sooča z neprestano ažurnostjo in natančnostjo ravno zaradi navijačev in njihovih pričakovanj. Kot pravi Pirc (2005, v Sejarić, 2021) je naloga komentatorja osvetljevanje tekme, občinstvo pa jim redkokdaj oprošča, zato so po navadi še toliko bolj pozorni na vsako napako. Ob tem Mencher (1991) poudarja, da je poročevalec (komentator) lahko športni privrženec, vendar ne sme biti privrženec ekipe ali športnika, lahko je le privrženec

športne panoge. Tudi športniki si ne želijo razkrivanja ali podajanja osebnih zgodb in sodb, želijo si le dobrega poročanja.

2.2 Jezikovni vidiki športnega diskurza

2.2.1 Uvrstitev v jezikovni sistem

Jezikovno gledano uvrščamo športno novinarstvo v funkcijsko publicistično zvrst slovenskega jezika. Gajšek (1999), ki sicer komentira radijski način športnega komentiranja, pravi in povzema po Manci Košir, da je športni prenos mešanica reporterskega in komentatorskega poročila. Reportersko poročilo se kot žanr sicer pojavlja največkrat na radiu in televiziji, je pa treba ob tem opozoriti, da se tovrstna teorija opira na opis Koširjeve iz leta 1988. Od tega je minilo že precej časa in tudi športno novinarstvo se je v današnjem času in položaju v marsičem spremenilo. Med glavne značilnosti tovrstnega poročila sodijo naslednje (Košir, 1988, v Sejarić, 2021):

- Jezik reporterja je živ, posveča se tudi podrobnostim in opisu vzdušja.
- Reporter uporablja jezik, ki je značilen samo za ta žanr in ne druge. Najpogostejše so to ekspresivni izrazi, žargonski izrazi, slikoviti opisi (sicer so debate o tej »slikopisnosti« jezika športnih komentatorjev zelo burne in različne). V vsakem primeru je ena najtežjih nalog komentatorja dobro počutje v javnem govoru sicer knjižnega jezika, drugače pa katere koli zvrsti ali podzvrsti, ki jo uporablja.

2.2.2 Govor športnega poročevalca (komentatorja)

Goldlust (1987) omenja tri elemente govora športnega komentatorja. To so: opisni element, vrednostni element in dramatični element. Opisni element sestavlja opise dogodkov, taktik, konceptov. Tukaj športni poročevalec uporablja specializirane termine in žargonsko izrazje. Sledi vrednostni element, ki se mnogokrat skriva ravno v opisih – tukaj gre za objektivno ali subjektivno oceno komentatorja, ki v publiko sproža različne odzive. Sploh pri televizijskih prenosih je danes možno približati npr. obraz posameznega športnika, kar komentatorju omogoča vrednostno komentiranje njegovega izraza na obrazu in psihološko sodbo njegovega počutja (Je jezen? Je srečen? Je žalosten?). S tretjim, dramatičnim elementom komentatorji skrbijo, da je prenos tekme za poslušalce ali gledalce zanimiv in razburljiv. Kladnik (2007, v Sejarić, 2021) pravi, da mora biti odnos med receptorji športnega dogodka (poslušalci in gledalci) in komentatorjem spoštljiv. Pirc (2005, v Sejarić, 2021) izpostavlja nekaj pomanjkljivosti pri športnih komentatorjih: uradniški pristop brez osebnega pečata, pretirano argumentiranje na eni strani, pomanjkanje argumentov na drugi (povzeto).

2.2.3 Problematika prostega govora

Pri športnem komentiranju je predvsem izrazit pojav tako imenovanega prostega govora. Jože Toporišič v svoji Enciklopediji slovenskega jezika (1992) opredeljuje gesli *prostogovornost* in *prosto govoriti*. Piše, da pomeni prosto govoriti: »Govoriti brez (vidne) zapisane predloge. Tako se pogovarjamo, tako se večinoma /.../ diskutira« Lastnost tega pa je prostogovornost. Omenja nekaj značilnosti prostega govora, in sicer: za ta besedila ne veljajo tako stroga pravila kot za brana, navadno vnaprej pripravljena besedila. Predvsem poudarja, da so pravila še bolj razpuščena pri skladnji, izbiri besed in glasovni podobi (z naglasom). Značilni so tudi miselni preskoki, delne zastranitve in neupoštevanje še nekaterih lastnosti sicer pisane besede. Toporišič to najbolje povzame z mislijo: »Skratka: tu ne teče vse tako gladko in brezhibno, zato pa je pristno in živo.« Vse omenjene značilnosti prostega govora so marsikdaj del govorjenega diskurza športnega komentatorja.

2.2.4 Besedje in terminologija v športnem diskurzu

Športni diskurz oziroma t. i. *športoslovje* navadno vsebuje in uporablja svoj specializiran strokovni jezik. Ta jezik pogosto vključuje tehnične izraze, kot npr. *ofsajd*, *prekršek*, *prosti strel* in podobno. Takšni izrazi se pojavljajo v besedilih, ki opisujejo športno dogajanje, športne izraze, večkrat pa ponujajo tudi napovedi in špekulacije, komentarje, analize in posebne prispevke. Mnogokrat se tudi zdi, da je športni diskurz eden izmed spreminjanju najbolj naklonjenih. Tudi zaradi mednarodne odmevnosti pogostokrat zasledimo v njem nove izraze, ki jih vnaša in si jih sposoja iz različnih medijskih svetov in strok. Poler Kovačič in Erjavec (2011) pišeta, da je v športnem novinarstvu pogosto prisotno besedišče (ali jezikovna sredstva), ki je vezano na »vojno metaforiko« in elemente nasilja (npr. *spopad*, *boj*, *bitka*, *ofenziva*). V osnovi ločimo športno izrazje na terminologijo (strokovno izrazje) in žargonizme.

2.2.5 Strokovni izrazi (termini)

Osnovne značilnosti terminov oziroma strokovnih izrazov so glede na Kalin Golob (2008) enournost, knjižnost, neekspresivnost, kratkost in ustaljenost. Vsaka stroka vsebuje nek nabor terminov, ki jih uporablja, in šport pri tem ni izjema. Korošec (2005) pravi, da morata tako tvorec kot naslovnik besedje poznati, zato je to pri športnih komentatorjih še toliko pomembnejše. Med strokovne izraze v tej stroki po Korošču uvrščamo npr.: *zaključna žoga*, *igra pod košem*, *igra ob mreži*, *doseči zadetek*, *zaustaviti napad* ipd. Na portalu Fran za zdaj na področju športa poznamo Slovenski smučarski slovar in Planinski terminološki slovar.

Tabela 1: Športna terminologija v različnih športih

ODBOJKA	NOGOMET	KOŠARKA
<i>servis</i>	<i>desni branilec</i>	<i>vodenje žoge</i>
<i>nošena žoga</i>	<i>gol</i>	<i>metati na koš</i>
<i>dvojni odboj</i>	<i>liga prvakov</i>	<i>izgubljena žoga</i>

V tabeli 1 sem prikazal nekaj primerov športne terminologije v posameznih izbranih športih.

2.2.6 Žargonizmi

Žargon je glede na SSKJ govorica posameznih poklicev in skupin, kar velja tudi za športno stroko. Za žargon značilne besede imenujemo žargonizmi. Žargonizmi so mnogokrat sredstvo športnih komentatorjev za pridobivanje večjega interesa med publiko – pojavijo se po navadi takrat, ko stroka nima nekega terminološkega izraza za posamezno prvino ali pa se zdi, da bo žargonski ustrežnejši. Velikokrat so to neknjižni izrazi. Športni žargonizmi so sicer dandanes mnogokrat že nadomeščeni z bolj knjižnimi izrazi (Korošec 2005).

Tabela 2: Športni žargon v različnih športih

NOGOMET	KOŠARKA	KOLESARSTVO	ATLETIKA	TENIS
<i>ofsajd</i>	<i>slam dunk</i>	<i>peloton</i>	<i>relay</i>	<i>ace</i>
<i>dribbling</i>	<i>alley-up</i>	<i>drafting</i>	<i>hurdles</i>	<i>deuce</i>
<i>header</i>	<i>three-pointer</i>	<i>bonking</i>	<i>pole vault</i>	<i>backhand</i>

V tabeli 2 sem prikazal nekaj osnovnih pojmov t. i. športnega žargonizma v posameznih izbranih športih. Prikazani so le izbrani primeri, iz tabele pa je razvidno, da so mnogi izrazi sposojeni iz tujih jezikov, največkrat iz angleščine.

Nekatere vsebujejo tudi slovarji na portalu Fran. Oglejmo si primer reprezentacije besede *ofsajd*:

Slovar slovenskega knjižnega jezika²:

[ófsajd](#) in ôfsajd tudi offside -a [tretja oblika ófsajd- in ôfsajd-] m (ô; ô)
šport. *dejstvo, da je igralec pri nogometu, hokeju na ledu pri podaji bližje nasprotnikovih vrat kot nasprotni igralci, prehitek: razveljaviti gol zaradi ofsajda / doseči gol iz ofsajda; igralec je v ofsajdu; v prid. rabi: ofsajd položaj*
Slovar slovenskega knjižnega jezika, druga, dopolnjena in deloma prenovljena izdaja, www.fran.si, dostop 8. 3. 2025.

Slovenski pravopis:

[ófsajd](#) -a m (ô) šport. [prehitek](#): biti v ~u
Slovenski pravopis, www.fran.si, dostop 8. 3. 2025.

Sinonimni slovar slovenskega jezika:

[ófsajd](#) -a m
šport. dejstvo, da je igralec pri nogometu, hokeju na ledu pri podaji bližje nasprotnikovih vrat kot nasprotni igralci
SINONIMI:
šport. [prehitek](#)
SNOJ, Jerica, AHLIN, Martin, LAZAR, Branka, PRAZNIK, Zvonka, Sinonimni slovar slovenskega jezika, www.fran.si, dostop 8. 3. 2025.

Beseda *ofsajd* je na portalu Fran prikazana v Slovarju slovenskega knjižnega jezika (2), v Slovenskem pravopisu in v Sinonimnem slovarju slovenskega jezika. V slovarskem sestavku iz SSKJ je ta izraz (kot mnogi drugi) opredeljen s terminološkim kvalifikatorjem »šport.«, ki pomeni »športni izraz«. V slovarskih sestavkih so zapisane tudi različne oblike zapisa in naglasa na besedah. Beseda *ofsajd* je torej del športne terminologije, njen zapis pa slovenimo – namesto *offside* pišemo kar *ofsajd*. Iz Slovenskega pravopisa ali pa neposredno iz Sinonimnega slovarja slovenskega jezika izvemo tudi, da poznamo slovensko ustreznico besedi *ofsajd*, in sicer *prehitek*.

3 EMPIRIČNI DEL A – PRIMERJALNA ANALIZA ŠPORTNEGA DISKURZA V EKIPNIH ŠPORTIH NA IZBRANIH PRIMERIH

3.1 Analiza izbranih primerov

Analiziral sem tri ekipne športe, in sicer nogomet, košarko ter rokomet. Moj cilj je bil preučiti jezik, ki ga športni komentatorji uporabljajo med komentiranjem, in njihov odziv na dogajanje na igrišču.

Analizo jezika športnega komentatorja pri nogometnih prenosih sem začel z ogledom treh tekem, ki jih je komentiral Tomaž Lukač. Pri vsaki sem podrobneje preučil uvodnih pet, osrednjih deset (vrhunec tekme) ter zaključnih pet minut tekme. Podoben pristop sem uporabil pri košarki in rokometu – ogledal sem si po tri tekme iz vsakega športa z različnimi komentatorji ter analiziral začetnih pet, osrednjih deset ter zadnjih pet minut vsake tekme.

Pri vrednotenju in analizi jezika športnega komentatorja sem oblikoval sistem razvrščanja, ki sem ga povzel in priredil po Ilcu (2002) in temelji na treh ključnih elementih:

- dražljaj,
- komentatorjev odziv na dražljaj,
- kategorija, v katero sem uvrstil komentatorjev odziv.

Dražljaj predstavlja trenutno dogajanje na igrišču, na primer zadetek, grob prekršek ali pomemben taktični manever. Pod komentar sem zabeležil, kako se je na to odzval športni komentator. Komentarje športnih komentatorjev sem razvrstil v tri kategorije:

- A. Podatki o športnikih in športnih ekipah:** identiteta tekmovalcev, predtekmovalne uvrstitve, tekmovalna kariera, ocene in uvrstitev, tekmovalna konkurenca, zasebno življenje tekmovalcev ...
- B. Lastnosti nastopa (objektivno komentiranje):** lastnosti nastopa/programa, dogajanje na igrišču (podaja žoge, padec športnika, zadetki ...).
- C. Vrednotenje komentatorja:** komentatorjevo mnenje o dogajanju, vrednotenje, tekmovalčeva občutja, odziv občinstva, čestitke ob uspešnem nastopu, tekmovalna konkurenca. Sem sem uvrstil tudi razne vzklike, velelnike, mašila, medmete, retorična vprašanja, vrednotenjske pridevnike, poudarke ...

Tabela 3: Prikaz in analiza športnega diskurza (nogomet)

Dražljaj	Komentar	Opomba
lahko zadene, tudi če mu kaže slabo ali ni v krogu favoritov	Nasprotnik je sila neugoden.	Lastnosti nastopa, vrednotenje komentatorja
igralec zgubi posest žoge, ker preveč preigrava	Zapletel se je.	Lastnosti nastopa
vratar je pod pritiskom, saj ga napadajo nasprotnikovi igralci	Vratar pod pritiskom izbija.	Lastnosti nastopa
nasprotnik naredi hud prekršek nad domačim igralcem	Kako hud udarec je prejel sedaj, čudno, da ga sodnik ni kaznoval.	Vrednotenje komentatorja
vratar je bil pod pritiskom in dal žogo v avt	Rekel bi, da je to najbolj pametna stvar, kar je lahko naredil.	Vrednotenje komentatorja
priložnosti na obeh straneh	To je dobra napoved za naslednje minute.	Lastnosti nastopa, vrednotenje komentatorja
igralec zgreši, ko je naravnost pred golom	Kaj je sedaj napravil!?	Vrednotenje komentatorja
zadetek	Kakšen mojstrski zaključek!	Vrednotenje komentatorja
napaka vratarja	O ne! Kaj se dogaja tukaj? Vratar je napačno ocenil dolg vnos iz avta in zgrešil žogo! Nasprotnik je hitro izkoristil napako, toda sreča je bila na strani domačih – vratar se je še pravočasno vrnil in preprečil resno nevarnost! To bi bila velika kazen za ekipo, če bi žoga šla v mrežo!	Lastnosti nastopa, vrednotenje komentatorja
zastreljena enajstmetrovka	Kratka je pot od junaka do bedaka.	Vrednotenje komentatorja
lep dan, idealne temperature	Danes je zelo lep dan za tekmo, upam, da bodo to unovčili tudi na igrišču.	Vrednotenje komentatorja
sodnik dosodi enajstmetrovko	In sodnik je pokazal na belo točko! Gostujoči igralci protestirajo, a brez efekta, saj je sodnik dobro videl, kaj se je zgodilo.	Lastnosti nastopa

igralec je sam pred golom, a ga zgreši	Neverjetno, kaj je sedaj zgrešil! Kako je to sploh mogoče?	Lastnosti nastopa, vrednotenje komentatorja
zadetek iz razdalje	Strel z razdalje ... Oh, kakšen gol! S strelom od daleč je veliko tvegalo, a poplačalo se mu je.	Vrednotenje komentatorja
igralec dosega veliko zadetkov	Igralec je v dobri strelni formi.	Podatki o športnikih in športnih ekipah, vrednotenje komentatorja
gostujoča ekipa je še nepremagana	Ekipa je letos še nepremagana. Ali lahko domači danes ta niz končajo?	Podatki o športnikih in športnih ekipah

Tabela 4: Prikaz in analiza športnega diskurza (košarka)

Dražljaj	Komentar	Opomba
zadetek izza črte za tri točke	Igralec si vzame trenutek, za trenutek pogleda proti košu ... strel za tri točke ... Zadetek! Kakšna preciznost! To je že njegova peta trojka na tekmi, danes ima roko kot laser!	Lastnosti nastopa, vrednotenje komentatorja
močno zabijanje	Odličen prodor ... Ustavi se v zraku ... in kakšno zabijanje! Platišče se trese, publika pa je povsem ponorela! To je poteza, ki bo končala na vrhuncih tedna!	Lastnosti nastopa, vrednotenje komentatorja
zadetek ob zvoku sirene	Še tri ... dva ... ena ... vrže za tri točke! Sirena in zadetek! Ne morem verjeti, kaj smo pravkar videli! Kakšna hladnokrvnost v zadnji sekundi! To je zmaga, ki si jo bo ekipa zapomnila za vse večne čase!	Lastnosti nastopa, vrednotenje komentatorja
igralec blokira poskus zabijanja	Nasprotnik se pripravlja na zabijanje... Ampak ne! Kakšna blokada! To je bilo popolnoma čisto in brezkompromisno!	Lastnosti nastopa, vrednotenje komentatorja

	Obramba je danes resnično ključ do uspeha.	
grožnja izpada ekipe iz lige	Če domači izgubijo, jim grozi izpad iz lige, zato morajo nujno zmagati!	Podatki o športnikih in športnih ekipah

Tabela 5: Prikaz in analiza športnega diskurza (rokomet)

Dražljaj	Komentar	Opomba
hiter protinapad in zadetek	Ukradena žoga v obrambi, zdaj pa hiter protinapad! Podaja naprej ... igralec sam proti vratarju ... in zadetek! Kakšna hitra tranzicija! To je bila čista hitrost in natančnost, obrambe sploh ni bilo na vidiku!	Lastnosti nastopa, vrednotenje komentatorja
obramba vratarja pri sedemmetrovki	Sedemmetrovka, vse oči uprte v igralca in vratarja ... Priprava ... Strel! In brani! Kakšna izjemna reakcija vratarja, ostal je popolnoma zbran in svojo ekipo rešil pred še enim zadetkom!	Lastnosti nastopa, vrednotenje komentatorja
igralec doseže atraktiven gol s »cepelinom«	Podaja preko obrambne linije ... igralec leti v zrak ... in zadetek s cepelinom! To je bila čista rokometna umetnost! Kombinacija, ki je dvignila publiko na noge – izjemna povezanost ekipe!	Lastnosti nastopa, vrednotenje komentatorja
udarni prekršek in izključitev	Ojoj, to je bil močan prekršek! Sodnik ne okleva in že dviguje dve minuti kazni. Takšni potezi ne bo nihče oporekal – obramba je šla povsem preko meje dovoljenega. Ekipa bo zdaj dve minuti z igralcem manj.	Lastnosti nastopa

ključna obramba ekipe v zadnjih sekundah	Nasprotniki iščejo zadetek za izenačenje ... Obramba je čvrsta, igralci so povsem zgoščeni! Prekinjena podaja! Kakšna obrambna poteza, ki bi lahko odločila tekmo! Publika je povsem ponorela!	Lastnosti nastopa
igralec z neverjetnim strelom z devetih metrov	Igralec se pripravi na strel ... poskusi prodor, a ga ustavijo ... In zdaj z razdalje – kakšen gol z devetih metrov! To je bil strel, ki ga niti vratar ni mogel predvideti! Preprosto neustavljivo!	Lastnosti nastopa, vrednotenje komentatorja
ekipa nadoknadi veliko razliko v zadnjih minutah	Neverjetno, kaj gledamo danes! Bili so že skoraj odpisani, zdaj pa so z izjemno serijo zadetkov prišli na samo en gol zaostanka! To je borba, ki dokazuje, da v rokometu nikoli ne smeš obupati!	Lastnosti nastopa, vrednotenje komentatorja
napet trenutek ob koncu polčasa	Še nekaj sekund do konca prvega polčasa ... Zadnja akcija, strel iz devetih metrov ... in zadetek! Kakšen zaključek polčasa, to bo ekipi dalo dodatno motivacijo za nadaljevanje!	Lastnosti nastopa, vrednotenje komentatorja
dobra forma nasprotnika	Nasprotniki so dobili vse pripravljalne tekme, kar kaže njihovo dobro formo. Gostujoča ekipa se bo morala za zmago krepko potruditi!	Podatki o športnikih in športnih ekipah, vrednotenje komentatorja

3.2 Komentarji in opažanja k tabelam

Analiza – prvih pet minut

Ob končani analizi sem prišel do veliko spoznanj. Ob analizi prvih petih minut vsake tekme sem opazil, da komentator gledalce večinoma uvede v prenos z zanimivimi dejstvi, podatki o ekipah, opiše, kaj se pričakuje na tekmi, ki sledi ... V prvih petih minutah ne zasledimo veliko subjektivnih komentarjev – komentator pretežno na objektivni način opisuje dogajanje na športnem prizorišču. Predvidevam, da to počne, ker dogajanje na tekmi še ni razvito. Pred začetkom tekme in med njo komentatorji navadno napovedujejo, kako se bo igra razvijala, kaj bi lahko bili odločilni trenutki in kako bi ti lahko vplivali na izid. Včasih komentator dogajanje popestri s kakšno anekdoto ali zanimivostjo o igralcu/-ih, ekipah, da nas pritegne k nadaljnjemu spremljanju ali pridobi našo pozornost. Opisi, kot npr. sledenje igralčevi karieri in obujanje spominov na velike trenutke njegovih ali ekipnih športnih uspehov, pomagajo gledalcem, da z igralci na nek način ustvarijo vez.

Analiza – deset minut osrednjega dela

V vseh treh analiziranih športih sem prišel do podobnih ugotovitev. V osrednjih desetih minutah dogajanja se športni komentator razživi. Komentatorji se med seboj razlikujejo. Nekateri med prenosom postanejo zelo energični, nekateri izmed njih začnajo tudi kričati. Poznamo tudi nekaj takšnih, ki so med prenosi zelo mirni in monotoni. Lahko se zgodi tudi, da so pristranski – to v večini primerov pomeni, da med prenosom favorizirajo eno ekipo pred drugo, zanj bolj ali manj vidno navijajo. Po rezultatih anketnega vprašalnika sklepam (predstavljeni v nadaljevanju, tj. v poglavju 4. 2), da so bolj priljubljeni tisti, ki najdejo ravnotežje med izrazito čustvenim in glasnim načinom komentiranja ter umirjenim podajanjem vsebine. Najmanj priljubljeni so pristranski ter popolnoma monotoni športni komentatorji. Kljub razlikam v lastnostih komentatorjev je vsem skupno, da v njihovo komentiranje vključujejo termine, v še večji meri pa žargonizme, kot na primer *ofsajd*, *cepelin*, *zabijanje* ... Jezik je na splošno zelo slikovit. Med prenosi je moč opaziti, da je govor komentatorjev zelo hiter in jedrnat, ker morajo hitro in v skladu s trenutkom prenašati informacije o dogajanju. Včasih komentatorji vključujejo vprašanja in pozive gledalcem, npr. »Kaj menite, kdo bo zmagal?« ali »Katera ekipa se vam zdi močnejša?« S sodobnejšimi metodami opremljeni komentatorji se lahko sklicujejo na komentarje ali vprašanja gledalcev, ki jih spremljajo preko družbenih medijev in omrežij. Športni komentatorji so tudi zelo prilagodljivi; prilagajajo svoj jezik in slog glede na ciljno publiko. Na primer, med prenosom prijateljske tekme za širšo javnost lahko uporabljajo bolj sproščen in zabaven jezik, medtem ko bodo med profesionalnimi tekmami uporabili bolj uraden ton. Njihova prilagodljivost se kaže tudi v tem, kako hitro reagirajo na nepredvidene situacije, kot so poškodbe igralcev, napake v igri ali presenetljivi rezultati. Učinkoviti komentatorji znajo te spremembe istočasno komentirati, ne da bi izgubili rdečo nit.

Komentatorji pogosto uporabljajo grafikone in statistične podatke v realnem času. To vključuje informacije, kot so posesti žoge, število strelav na gol, uspešnost posameznih igralcev, kar omogoča globlje razumevanje igre. V nekaterih primerih komentatorji uporabijo tudi posnetke iz preteklosti ali ponovljive slike, da pojasnijo odločitve sodnika ali izpostavijo ključen trenutek v igri. Športni komentatorji se pogosto ukvarjajo z razlago taktičnih pristopov ekip, kot so postavitve, strategije in uporaba igralcev. To vključuje opombe o obrambnih in napadalnih strategijah ter kako se te spreminjajo med igro. Komentatorji pogosto znajo ustvariti napetost s tem, da podaljšajo čas pred pomembnim trenutkom in gradijo pričakovanje, kar se izrazi v njihovem tonu in izbiri besed. Dobri komentatorji znajo strukturirati svoje pripovedi tako, da vključujejo uvod, vrhunec in zaključek, kar omogoča gledalcem boljše sledenje zgodbi, ki se odvija na igrišču. Ob analizi sem opazil, da na vrhuncu dogajanja (osrednjih desetih minutah) prevladujejo subjektivni komentarji in tisti, ki opisujejo dogajanje. Ob vrhuncu dogajanja se lahko napetost zelo dvigne, zato se včasih športni komentatorji pošalijo, da razbremenijo napetost, kar prispeva k prijetnejšemu vzdušju. Te dodatne značilnosti kažejo izredno kompleksnost in večplastnost jezika športnih komentatorjev. Učinkoviti komentatorji uspejo povezati informacije s čustvi, kar gledalcem omogoča, da se poistovetijo z dogodki na igrišču in uživajo ob prenosu.

Analiza – zadnjih pet minut

Podobno kot v osrednjem delu je tudi ob zaključku tekme ozračje zelo napeto. Komentatorji običajno stopnjujejo napetost, ko se tekma bliža h koncu, še posebej, če je izid neodločen ali če ena ekipa vodi z majhno prednostjo. Pogosto uporabljajo besede, ki ustvarjajo dramatičen učinek, kot so »to je trenutek resnice«, »le še nekaj sekund do konca«, »ta poteza bo odločilna« ali »če bodo zmagali, bo to ena najlepših zgodb v zgodovini«. Pogosto se vrnejo h ključnim trenutkom v tekmi, ki so pripeljali do trenutnega izida, kot so pomembni zadetki, obrambni poskusi ali odločilni momenti. To lahko vključuje ponoven pregled odločilnih trenutkov ali analiziranje, kaj bi lahko privedlo do končnega izida. Če ekipa doseže odločilni zadetek ali izvede pomemben blok, bo komentator verjetno povišal glas ali uporabil izrazitejšo intonacijo, da poudari ta trenutek. Čustvena reakcija je pogosto ključna, saj gledalcem omogoča, da čutijo trenutni naboj in pomen dogajanja na igrišču. Na koncu tekme so komentatorji povsem osredotočeni na oceno ekip, posameznikov in trenerjev. Ocenijo posamezne igralce in njihove nastope ter povzamejo ključne trenutke tekme. Zmagovalna ekipa bo prejela pohvale, medtem ko bodo morda izrazili tudi razočaranje ob porazu, vendar vedno s spoštovanjem do obeh ekip. Od tod lahko razberemo, da ob koncu tekme najbolj prevladujejo subjektivni komentarji, saj komentatorji prav ob koncu tekme pogosto izražajo čustva in vrednostne sodbe o poteku igre ter nastopu ekip. Ob zaključku tekme športni komentatorji pogosto napovejo, kaj bo sledilo po tekmi – to lahko vključuje analizo, intervjuje z igralci ali trenerji, napovedi za prihodnje tekme ali nadaljnje dogajanje v tekmovalni sezoni ter pomen rezultata, ki ga je dosegla določena ekipa.

4 EMPIRIČNI DEL B

4.1 Intervjuji

4.1.1 Intervju s športnim komentatorjem Tomažem Lukačem

1. Ali nam lahko na kratko predstavite svojo poklicno pot športnega novinarja in komentatorja?

Že od otroštva sem imel neizmerno željo opravljati to delo. Zdi se mi, da je to osnova. Nato sem dobil priložnost na Radiu Celje in kasneje na Novem tedniku, ki sta bila nekoč tukajšnja valilnica talentov. Kasneje sem se zaposlil na Televiziji Celje in vsaj kratek čas sodeloval z vsemi uglednejšimi oziroma največjimi slovenskimi mediji: televizijskimi, radijskimi, tiskanimi. Ko so na lokalni televiziji ocenili, da me ne potrebujejo več, pa sem se posvetil izključno komentiranju tekem.

2. Kako običajno poteka povprečen delovni dan športnega komentatorja?

Če bi moral delovne dni kategorizirati, bi rekel takole: nekateri dnevi so takšni, da enostavno sedeš za računalnik in preverjaš, kaj se je zgodilo. Ko se bliža dogodek, na katerega se moraš pripraviti, se podrobneje posvetiš izbranim zadevam. Dan, dva pred tekmo pa gre zgolj za osredotočeno pripravo. Ampak temelj je minulo delo, pravzaprav ne delo, veselje, hobi, ki ga težko opišem. Če ne »živiš« športa od otroštva, zamujenega ne moreš nadoknaditi.

3. Katere športe najpogosteje komentirate? Ali se poleg komentiranja ukvarjate tudi s pisanjem športnih prispevkov? Če da, kje jih objavljate?

Trenutno komentiram izključno nogomet in redko ženski roket, ker je medijska hiša Pro plus pridobila pravice za prenose tekem RK Krka Mercatorja v Ligi prvakinj. Sicer pa sem sprva komentiral največ odbojko in hokej, nato vse pogosteje košarko, pa še marsikaj. Sprva sem najbolj užival v hokeju, toda nogomet je zgodba zase, to je drug svet. Kar se pisanja tiče, občasno spišem kakšen komentar ali kolumno za našo spletno stran 24ur.com. Odvisno od želja in potreb.

4. Kako se pripravljate na komentiranje športnih dogodkov, npr. nogometnih tekem? Se kakorkoli pripravite vnaprej, npr. z raziskovanjem podatkov, izdelovanjem zapiskov ali je to povsem spontano delo? Vam pri tem kdo pomaga (npr. lektor)?

Ja, tu pa se začne nova zgodba oziroma se vračam na enega izmed prejšnjih odgovorov. Morda kdo dela kar tako iz glave, spontano, ampak nisem prepričan.

Nemogoče si je zapomniti vse podatke, zato je potrebna temeljita priprava, kar nekaj zapiskov, preverb ... Pred desetletji so nam lahko komentatorji »prodajali« vse mogoče, tisti, ki smo spremljali šport, jim seveda nismo nasedli, ostali pač. Danes lahko vsako besedo, ki jo izgovoriš, gledalec ali poslušalec nemudoma preveri na spletu. Torej je zmanjkalo manevrskega prostora za izmišljotine. Lektorjev pa ni, vsaj v komentatorskem poslu ne. Ko si v živo, ko besede tečejo, te nihče ne more sproti popravljati.

5. V čem se razlikuje komentiranje različnih športov?

Komentiranje nogometa mi je od nekdaj predstavljalo največji izziv, saj je veliko časa, ko se ne dogaja nič zanimivega. Ta obdobja pa je potrebno zapolniti. V rokometu padajo goli, v košarki koši, v hokeju tudi ni časa za oddih, pa odbojka, vaterpolo ... Drugače je. Menim, da je precej težje komentirati nogomet, več priprave potrebuješ, pa tudi sicer se širše množice najbolje znajdejo v vlogi nogometnih strokovnjakov. Je pa res, da je po mojem mnenju še težje komentirati formulo 1.

6. Na kaj morate biti še posebej pozorni pri komentiranju športne tekme (npr. hitrost govora, jasnost izražanja, pravilnost informacij ...)?

Na vse naštetu. Seveda vselej ne gre vse gladko, se zapleteš, površno kaj izgovoriš, ampak trudim se, da je napak čim manj. Je pa težko biti povsem zbran in brez napak 100 ali več minut, ko si nenehno v tekmi.

7. Ali med komentiranjem uporabljate specifičen športni žargon ali kakšne že vnaprej pripravljene izraze? Lahko navedete nekaj primerov?

Seveda obstaja športni žargon, ki je po mojem mnenju priporočljiv, razni izrazi, kot je recimo »kontra«, tudi sodijo zraven, a vseeno se jim izogibam, ker želim uporabljati izključno slovenščino brez oziroma s čim manj tujkami. Izrazov pa si vnaprej ne pripravljam, to pride spontano.

8. Kako se je spreminjalo komentiranje nogometnih tekem od vaših začetkov pa do danes?

Na začetku sem komentiral italijansko in slovensko ligo. Ko delaš iz tedna v teden praktično enake tekme, je tudi način priprave in sama izvedba prenosa drugačna. Zdaj komentiram izključno Ligo prvakov z redkimi izjemami in pristop je spet drugačen. Sem pa zdaj pod hujšim pritiskom, ker vem, da sem bolj pod drobnogledom, več ljudi spremlja elitno evropsko tekmovanje.

9. Ali pri pripravi na komentiranje več pozornosti namenjate jezikovni pravilnosti in slogu ali vsebini? Kakšna je po vašem mnenju optimalna jezikovna podoba športnega novinarja – tako komentatorja prenosov kot tudi pisca športnih prispevkov?

Vse naštetu je pomembno. Omenil sem že, da težim k pravilni slovenščini, seveda pa je pomembna tudi vsebina. Optimalno jezikovno podobo pa bi težko ocenjeval, saj mora biti raznolika.

10. Kako pomembne so po vašem mnenju govorne sposobnosti komentatorja, kot so jasna dikcija, intonacija, tempo govora itd.?

Govorne sposobnosti komentatorja so ključne, enako kot poznavanje športa in bolj kot sama priprava na tekmo. Že na začetku kariere sem imel srečo, da sem opravil ogromno govornih vaj, to je nepogrešljivo za dobro delo v mojem poklicu. S tem osvojim dikcijo, tudi intonacijo in ritem, ki ju prilagajam dogodkom na igrišču.

11. Ali vam medijska hiša pred prenosom postavi kakšne vsebinske ali jezikovne smernice? Če da, kakšne?

Ne, kar se tega tiče, imam proste roke. Ko se dogovoriš za sodelovanje, je tako ali tako jasno, da ti zaupajo, da te želijo zato, ker vedo, česa si sposoben in kaj ter kako boš počel.

12. Tudi vaš sin je športni komentator. Kakšne nasvete ste mu dali? Ste mu namenili kakšen nasvet tudi glede športnega diskurza pri komentiranju športnih dogodkov?

Nenehno sem mu svetoval, ga popravljal, ampak večkrat so najini pogledi na določene zadeve drugačni. Zdaj mu vse manj »težim«, nima smisla ...

13. Kaj opazate pri komentiranju svojih športnih kolegov? Kakšne so po vašem mnenju ključne lastnosti dobrega športnega komentatorja?

O ostalih raje ne bi, kajti jasno je, da želi vsak delo opraviti čim bolje in zato je za vsakega posameznika njegov slog najboljši. Sicer ga ne bi negoval, mar ne? Jaz delam tako, kot se mi zdi najbolje in najbolj pravilno. Daleč od tega, da imam prav, ampak tako pač je.

14. Kako s svojim slogom komentiranja in jezikom skušate doseči gledalce in ustvariti pristno povezavo z njimi?

O tem ne razmišljam ali pa sem razmišljal na začetku kariere. Zdaj je, kar je, imam prepoznaven slog, ki ga ne morem menjati ali spreminjati. To bi bilo nesmiselno. Se

pa še kako dobro zavedam, da vsem ne moreš ugajati. Vem, da imam precej kritikov, ampak v našem poslu je podobno kot v glasbi. Nekaterim si všeč, nekaterim ne. Rokerji najbrž ne bodo posebej uživali v narodnozabavni glasbi in obratno.

4.1.2 Intervju z jezikoslovcem dr. Hotimirjem Tivadarjem

1. Katere ključne lastnosti odlikujejo dobrega športnega komentatorja?

Tekoč govor, jasna artikulacija in primeren besedni zaklad. Poleg tega pa mora znati opisati dogajanje na igrišču in primerno kombinirati sliko s svojim govorom.

2. Katere so najpogostejše jezikovne napake pri komentiranju športnih tekem?

Najpogostejše imajo težave s tujimi imeni, poleg tega pa pri nekaterih v zadnjem času opažam pretirano barvanje glasu, tj. govorjenje na nos, dretje do hripavosti. Nekateri tudi pretiravajo z raznimi metaforami in subjektivnim komentiranjem, kar spada pod jezik v širšem (vsebinskem) smislu.

3. Kot jezikoslovec – na katere vidike jezika ste med spremljanjem športnih prenosov še posebej pozorni?

Načeloma ne razmišljam o jeziku, samo ko se zmotijo. Zmoti pa me predvsem nevsebinsko govorjenje in pretirana subjektivnost, navijanje ali »šimfanje«, kritizantsko govorjenje o igralcih ali ekipah. Načeloma bi morali biti komentatorji objektivni.

4. Kako narečje oz. neknjižni jezik vpliva na športno komentiranje? So lahko dodana vrednost ali ovira?

Neknjižni jezik vpliva predvsem v smislu preslabe artikulacije. Občasni narečni izraz ali dva nista problem, tudi v lokalnem okolju je narečnost lahko primerna. Načeloma pa mora biti komentator sproščen, toda govoriti knjižno.

5. Bi moral športni komentator dosledno uporabljati knjižni jezik ali pa je smiselna določena prilagoditev občinstvu?

Da, govoriti mora knjižno. Občinstvu se ne more prilagajati z neknjižnim jezikom. Edino, če bi šlo za res lokalni medij, toda izkušnje Murskega vala, kjer je bil odličen radijski komentator žal prehitro umrli Gorazd Gider, pričajo o tem, da tudi v še tako

lokalno zavednem okolju komentator s knjižnim jezikom doseže največ poslušalcev in tudi oblikuje svojo avtoriteto.

6. Kako pomembne so po vašem mnenju govorne sposobnosti komentatorja, kot so jasna dikcija, intonacija, tempo govora itd.?

Zelo pomembne. Artikulacija je osnova govora, intonacija pa mora nakazati smiselni potek sporočila. Hitrost govora pa je lahko višja, tudi do dvakrat višja, če je odlična artikulacija.

7. Ali ste opazili, da bi se jezik športnega komentiranja skozi leta kaj spreminjal? Ali v zadnjem obdobju opazate kakšne trende?

Opažam predvsem dosti raznih čustvenih izpadov, dretja, tudi ob ne preveč pomembnem dogajanju na igrišču. Manj pa je vsebinskega govorjenja o igri, pa tudi o zakulisju, kar pa mora biti objektivno in podkrepljeno z dokazi. Npr. če je očitno, da je nek igralec na določeni tekmi slab, je to treba izpostaviti in iskati razloge (ne nepomembni del športa so tudi športne stave in vpliv menedžerjev).

8. Kako veliko vlogo imajo čustva in energija v govoru športnega komentatorja? Ali obstaja meja med dinamičnostjo in pretirano subjektivnostjo?

Meja je nespoštljivost do katerega koli igralca. In tega je dosti. Prav tako mora komentator smiselno odmeriti navdušenost – večsekundno dretje ob nepomembni tekmi nizozemskega prvenstva gotovo ni smiselno. Več mora biti vsebine in čustven izraz ob res dobri potezi igralca. Tudi navdušenost je treba argumentirati.

9. Ali menite, da bi morali športni komentatorji opraviti kakšno posebno jezikovno ali retorično izobraževanje?

Da, in to vsaj enoletno izobraževanje, potem pa tudi postopno pridobivanje izkušenj.

10. Ali imate kakšen primer dobre prakse v slovenskem ali tujem športnem komentiranju, ki bi ga izpostavili?

Odličen mladi komentator, ko se pripravi, je Jan Lukač, ki bo sicer moral paziti na svoj glas, ki je že hripav. Toda evropske tekme Olimpije je odlično komentiral. V preteklosti pa je to bil in je še Boštjan Janežič, predvsem radijski komentator. Dejan in Goran Obrez pa sta odlična, če sta konkretna in ne preveč čustvena oz. skrivnostna, v slovensko športno komentiranje sta vnesla dosti dobrega in predvsem malo več razgibanosti, česar na televiziji ni bilo toliko – na radiu pa je bil omenjeni Boštjan Janežič, Gorazd Gider, Aleš Varoga ...

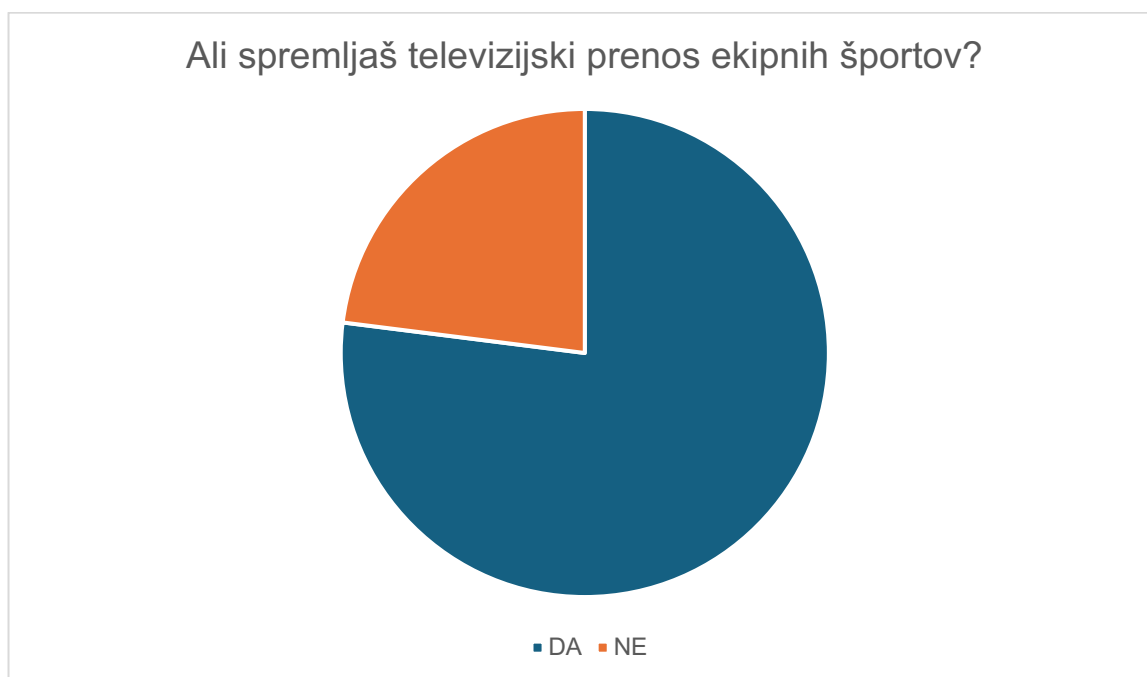
4.2 Analiza anketnega vprašalnika

4.2.1 Opredelitev anketnega vzorca

V raziskovalni nalogi me je zanimalo, ali so dijaki moje starosti pozorni na jezik profesionalnega športnega komentatorja ter kaj jih pri njih zmoti. Zato sem se odločil za anketni vprašalnik, ki sem ga razdelil 125 dijakom športnih oddelkov ($n = 125$) od 1. do 4. letnika na I. gimnaziji v Celju. Anketni vprašalnik je bil anonimen in je sestavljen iz trinajstih vprašanj – enajst zaprtega in dveh odprtega tipa.

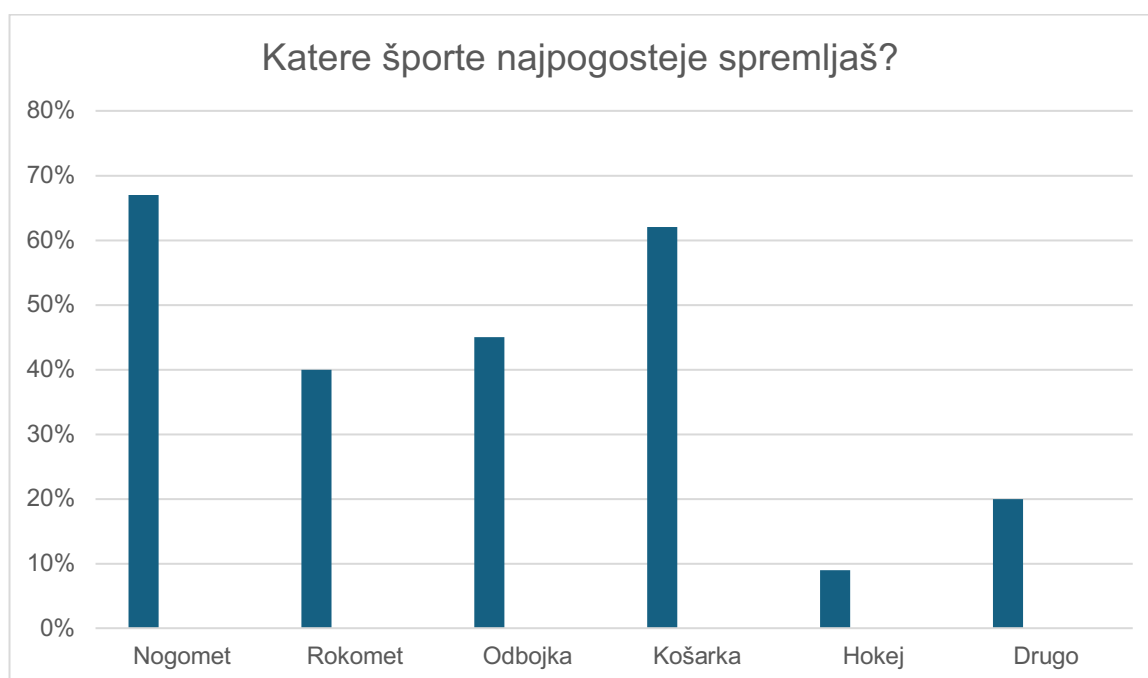
4.2.2 Analiza rezultatov anketnega vprašalnika

Grafikon 1: Ali spremljaš televizijski prenos ekipnih športov?

Grafikon 1 prikazuje odgovore dijakov na vprašanje, ali spremljajo televizijski prenos ekipnih športov. Večina anketiranih dijakov, to je 96 dijakov oziroma 77 %, spremlja televizijski prenos ekipnih športov. Le manjšina anketiranih dijakov, to je 29 dijakov oziroma 23 %, ne spremlja televizijskega prenosa ekipnih športov. Če so na to vprašanje odgovorili z ne, so z reševanjem ankete zaključili.

Grafikon 2: Katere športe najpogosteje spremljaš?

Grafikon 2 prikazuje odgovore anketiranih, ki so pri prejšnjem vprašanju odgovorili, da spremljajo televizijske prenose ekipnih športov. Prikazuje, kolikšen odstotek dijakov gleda športne prenose različnih športov – nogometa, rokomet, košarke, odbojke, hokeja in ostalih. Največ dijakov (67 %) gleda nogomet, skoraj enako število dijakov (62 %) spremlja prenose košarkarskih tekem, 40 % dijakov spremlja prenose rokometnih tekem, skoraj polovica anketiranih dijakov (45 %) pa najpogosteje spremlja prenose odbojke. 20 % dijakov gleda ostale športe, kot so na primer atletika, smučarski skoki, tenis ipd. Le 9 % dijakov pa spremlja televizijske prenose hokeja. Na gledanost posameznega športa ima velik vpliv tudi športni komentator ter kakšen vtis pusti na gledalce, kako jim je všeč.

Grafikon 3: Ali si pri spremljanju športnih prenosov pozoren/-a na jezik športnega komentatorja?

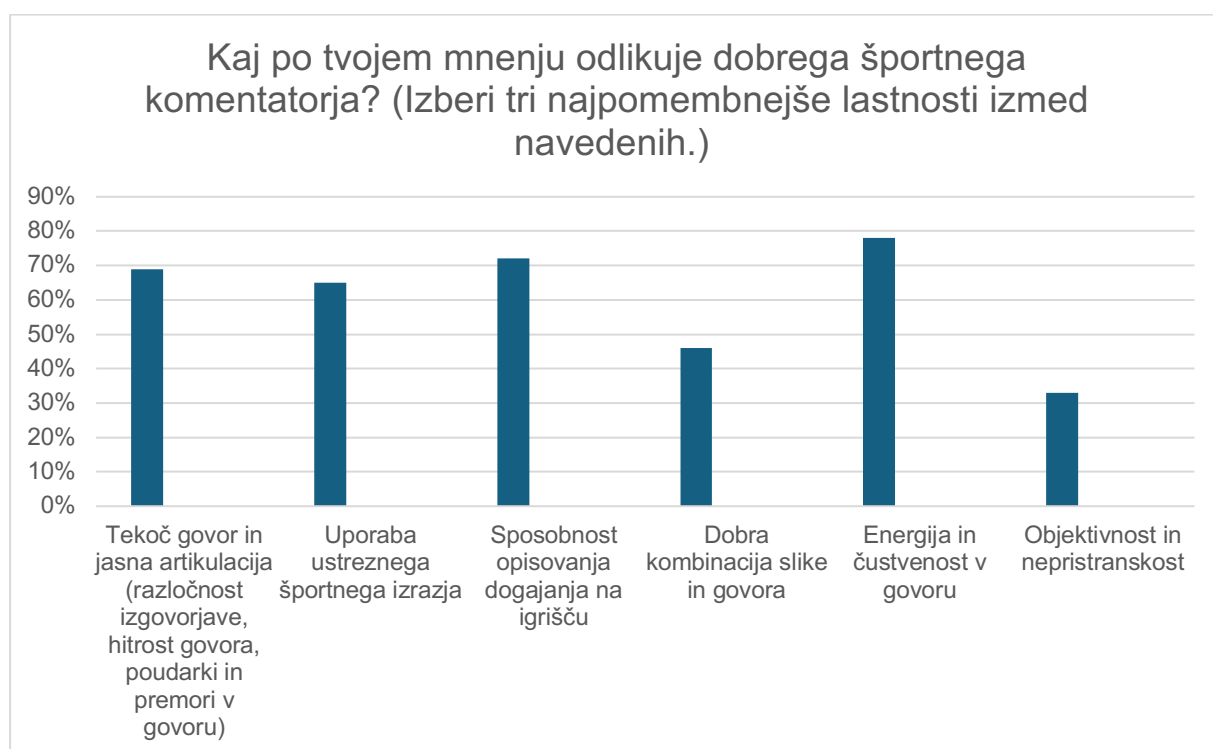

Grafikon 3 prikazuje, koliko anketiranih je pozornih na jezik športnega komentatorja, ko ta komentira tekmo na televiziji. Razmerje med odgovoroma da in ne je bilo dokaj izenačeno – 59 % dijakov je pozornih na jezik, ki ga uporablja športni komentator, nekaj manj kot polovica (41 %) pa na jezik ob prenosih ni pozorna.

Iz teh podatkov lahko sklepamo, da mlajša generacija dijakov jezik športnih komentatorjev zaznava, vendar mu ne pripisujejo vsi enake pomembnosti. Dejstvo, da je 58 % dijakov pozornih na jezik, kaže na določeno stopnjo občutljivosti do izražanja komentatorjev – morda zaradi zanimanja za šport, medije ali jezikovno pravilnost.

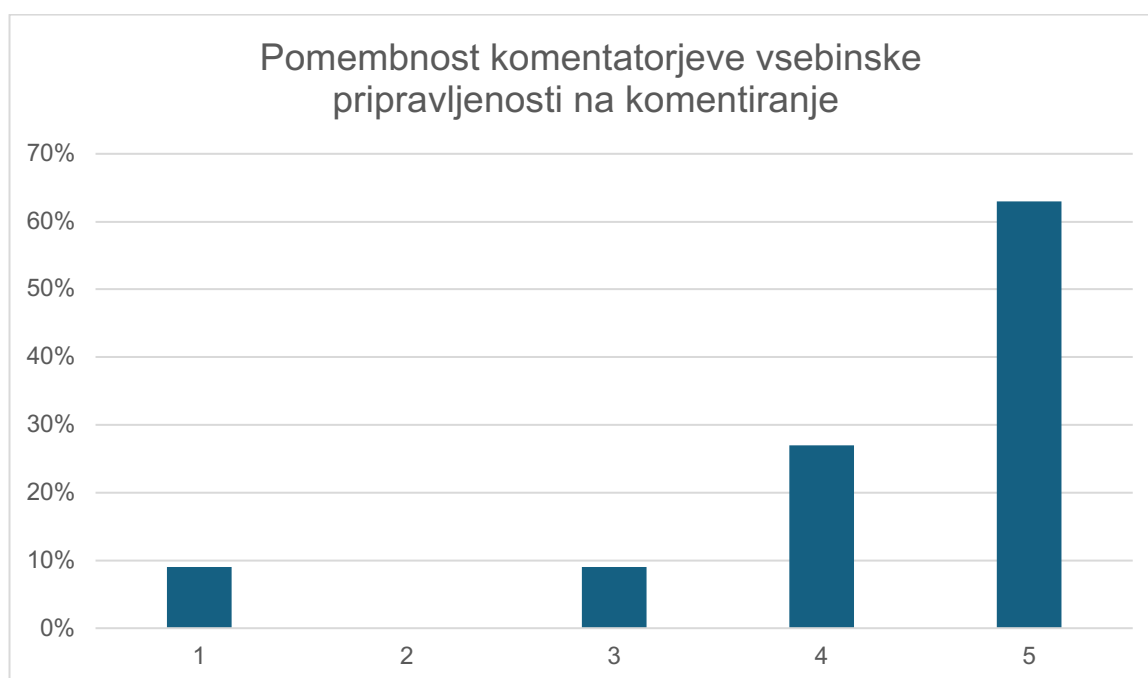
Po drugi strani pa 42 % dijakov jeziku ne posveča posebne pozornosti, kar bi lahko pripisali večji osredotočenosti na samo igro, manjši občutljivosti za slog komentiranja ali temu, da šport spremljajo bolj kot zabavo. Mogoče tudi ne zaznajo razlik v jeziku ali jih ta ne moti, dokler ne izstopa iz povprečja.

Grafikon 4: Kaj po tvojem mnenju odlikuje dobrega športnega komentatorja?

Grafikon 4 predstavlja lastnosti, ki odlikujejo dobrega športnega komentatorja. Anketirani so lahko izbrali več možnih odgovorov, posledično je skupna vrednost odstotkov več kot 100. Po mnenju dijakov so najpomembnejše lastnosti, ki odlikujejo dobrega športnega komentatorja, energičnost in čustvenost v govoru (78 %), sposobnost opisovanja dogajanja na igrišču (72 %) ter tekoč govor in jasna artikulacija (razločnost izgovorjave, hitrost govora, poudarki in premori v govoru) (69 %). Nekaj več kot polovici anketiranih (65 %) se zdi pomembna uporaba ustreznega športnega izrazja. Najmanj pomembni lastnosti sta po mnenju anketiranih dobra kombinacija slike in govora (46 %) ter objektivnost oz. nepristranskost (33 %).

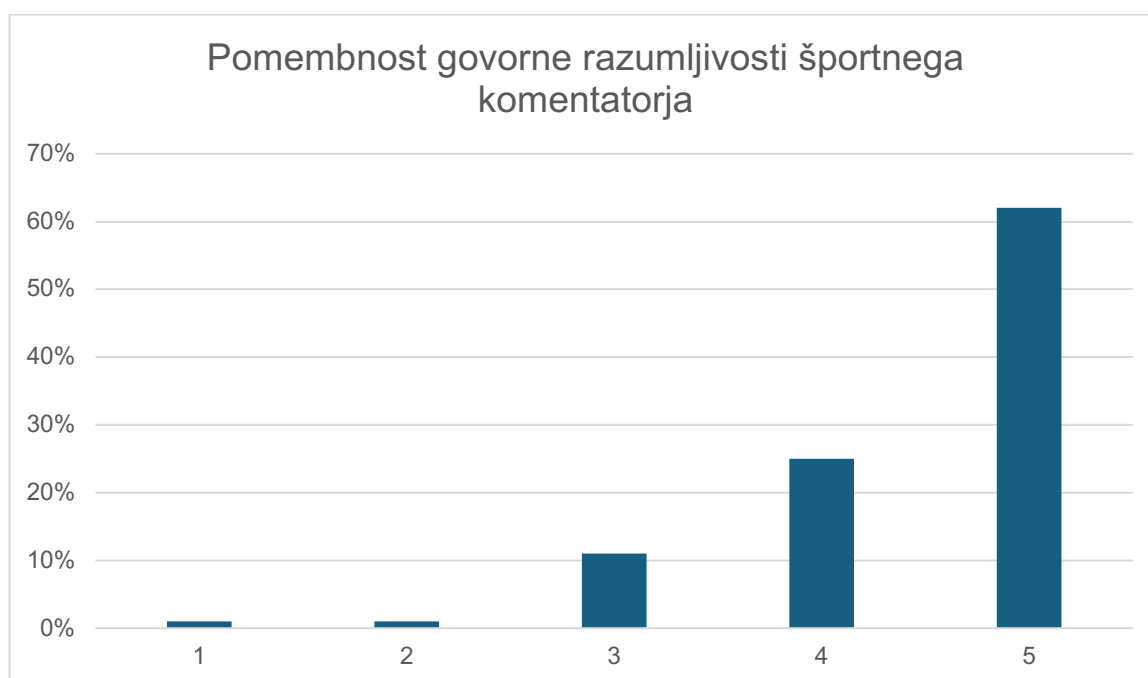
Grafikon 5: Pomembnost komentatorjeve vsebinske pripravljenosti na komentiranje

Grafikon 5 prikazuje pomembnost komentatorjeve vsebinske pripravljenosti na komentiranje (poznavanje informacij o ekipah in igralcih, razumevanje konteksta tekme – prijateljska, kvalifikacijska itd., zgodovina rivalstva med ekipama, priprava zanimivih dejstev o ekipah in igralcih ...). Anketirani so morali za vsako lastnost izbrati pomembnost od 1 do 5, kjer 1 pomeni zelo nepomembno in 5 zelo pomembno. Kar 63 % oziroma 60 dijakom se zdi ta lastnost zelo pomembna, 26 dijakom (27 %) se zdi pomembna, devetim dijakom se zdi ta lastnost srednje pomembna. Le enemu dijaku se to ne zdi pomembno.

Iz teh podatkov lahko sklepamo, da večina anketiranih dijakov pripisuje veliko pomembnost vsebinski pripravljenosti športnega komentatorja. Kar 90 % anketirancev meni, da je poznavanje ekip, igralcev in konteksta tekme ključno za kakovostno komentiranje. Le manjši del ocenjuje to lastnost kot srednje pomembno, medtem ko skoraj nihče ne meni, da je nepomembna. To kaže na splošno prepričanje, da je dobro pripravljeni komentator ključnega pomena za spremljanje športnih dogodkov.

Grafikon 6: Pomembnost govorne razumljivosti športnega komentatorja

Grafikon 6 prikazuje, kako pomembna se jim zdi govorna razumljivost športnega komentatorja. Anketirani so morali glede na pomembnost izbrati od 1 do 5, kjer 1 pomeni zelo nepomembno ter 5 zelo pomembno. 60 dijakov (62 %) je odgovorilo, da jim je to zelo pomembno. Četrtni anketiranih je govorna razumljivost pomembna (25 %). 11 % dijakom se zdi ta lastnost srednje pomembna, nepomembna ali zelo nepomembna pa je le 1 % dijakov.

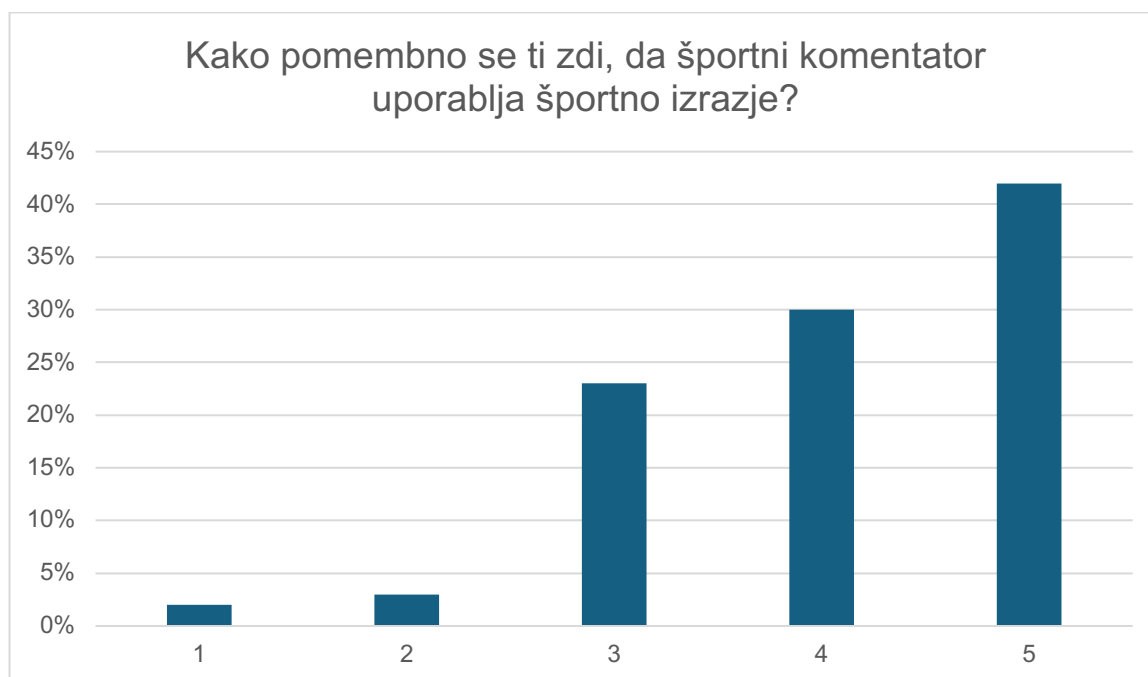
Veliki večini dijakov se torej zdi govorna razumljivost športnega komentatorja ključna, kar pomeni, da si želijo jasne, tekoče in razumljive interpretacije dogajanja. Nejasen ali težko razumljiv govor komentatorja lahko negativno vpliva na doživljanje tekme in spremljanje dogajanja.

Grafikon 7: Pravilna izgovorjava tujih besed športnih komentatorjev

Grafikon 7 prikazuje, kako pomembno se jim zdi, da komentator pravilno izgovarja tuja imena in priimke. Anketirani so razvrstili pomembnost tega od 1 do 5, kjer 1 pomeni zelo nepomembno ter 5 zelo pomembno. Isti delež dijakov se je odločil, da jim je ta lastnost zelo pomembna – 5 in pomembna – 4 (27 %). Največ dijakom (32 %) se ta lastnost ne zdi ne pomembna ne nepomembna. 7 % anketirancev je to lastnost ocenilo kot nepomembno, enakemu odstotku dijakov pa se pravilnost izgovorjave sploh ne zdi pomembna.

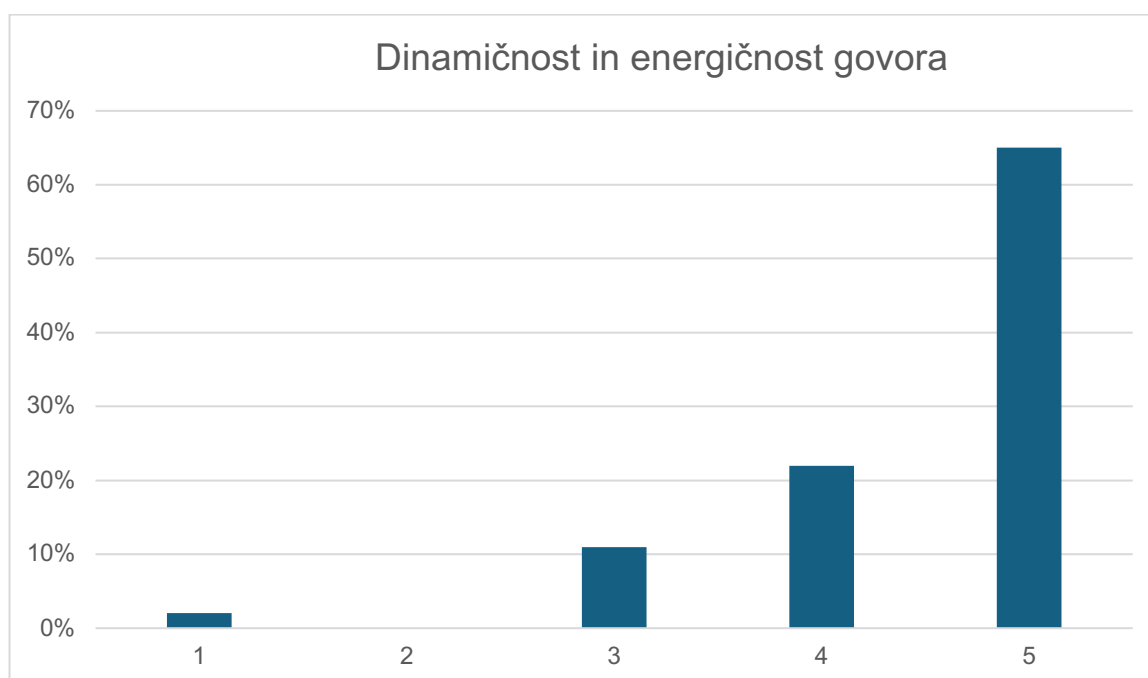
Grafikon 8: Kako pomembno se ti zdi, da športni komentator uporablja športno izrazje?

Grafikon 8 prikazuje, kako pomembno se dijakom zdi, da komentator uporablja športno izrazje. Anketirani so razvrstili pomembnost tega od 1 do 5, kjer 1 pomeni zelo nepomembno ter 5 zelo pomembno. Da komentator uporablja športno izrazje, se zdi zelo pomembno 42 % anketiranih. To je pomembno 30 % dijakov, 23 % pa se uporaba športnega besedišča zdi srednje pomembna. 3 % to ni pomembno, le 2 % anketiranih pa se to zdi zelo nepomembno.

Iz rezultatov lahko sklepamo, da dijaki v veliki meri cenijo uporabo športnega izrazja pri športnem komentiranju, saj to prispeva k natančnemu in verodostojnemu opisu dogajanja. Ker se 23 % dijakov zdi ta lastnost srednje pomembna, lahko domnevamo, da sicer cenijo športno izrazje, a jim ni ključen dejavnik pri spremljanju prenosa. Le zelo majhen delež anketiranih športnega besedišča ne vidi kot pomembnega, kar pomeni, da je splošna raba terminologije med gledalci precej visoka in pričakovana.

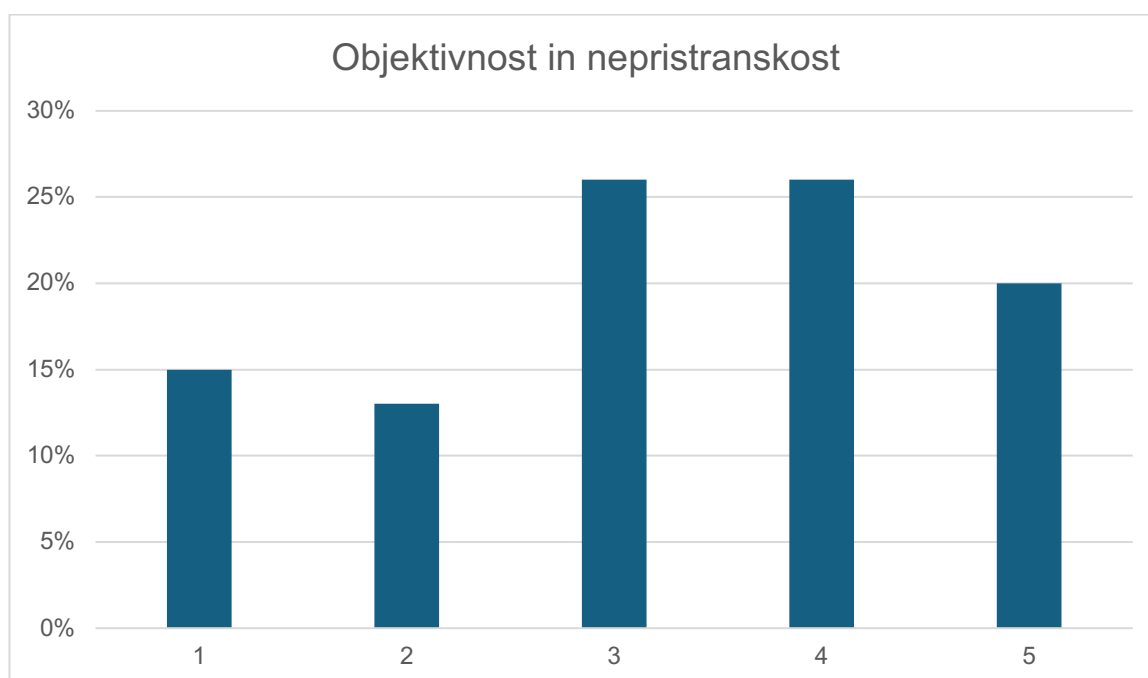
Grafikon 9: Dinamičnost in energičnost govora

Grafikon 9 prikazuje, kako pomembni sta anketirancem dinamičnost in energičnost govora komentatorja. Anketirani so morali za vsako lastnost izbrati pomembnost od 1 do 5, kjer 1 pomeni zelo nepomembno ter 5 zelo pomembno. Prevladujejo odgovori, da je to zelo pomembno – kar 65 % anketiranih meni tako. 22 % anketiranih je določilo, da jim je ta lastnost pomembna. 11 % se ta lastnost komentatorja ne zdi pomembna niti nepomembna. Nihče izmed anketiranih ni izbral odgovora, da je ta lastnost nepomembna. Le 2 % anketiranih je odgovorilo, da se jim ta lastnost sploh ne zdi pomembna.

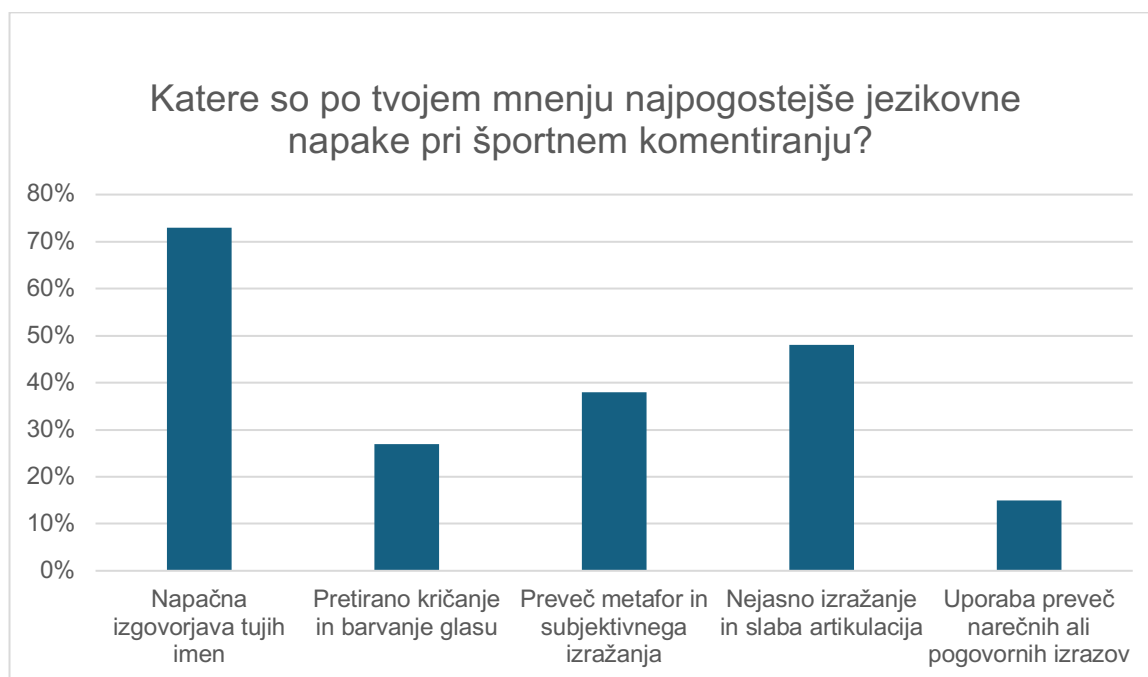
Ugotovimo lahko, da sta veliki večini dijakov dinamičnost in energičnost govora pomembni lastnosti komentatorja. Mladostniki so vajeni hitrih, dinamičnih in energičnih medijskih vsebin, saj odraščajo ob interaktivnih digitalnih platformah, družbenih omrežjih in kratkih, intenzivnih vizualnih ter zvočnih stimulacijah. Zato ni presenetljivo, da večina dijakov ocenjuje dinamičnost oz. energičnost govora kot ključno lastnost dobrega športnega komentatorja.

Grafikon 10: Objektivnost in nepristranskost

Grafikon 10 prikazuje, kako pomembni sta po mnenju anketiranih objektivnost in nepristranskost komentatorja. Anketirani so morali izbrati pomembnost od 1 do 5, kjer 1 pomeni zelo nepomembno in 5 zelo pomembno. 20 % jih meni, da sta objektivnost in nepristranskost komentatorja zelo pomembni. 26 % se to zdi pomembno, enakemu številu anketiranih pa niti pomembno niti nepomembno. 13 % anketiranih ocenjuje to lastnost kot nepomembno, nekoliko več (15 %) anketiranim pa je to povsem nepomembno.

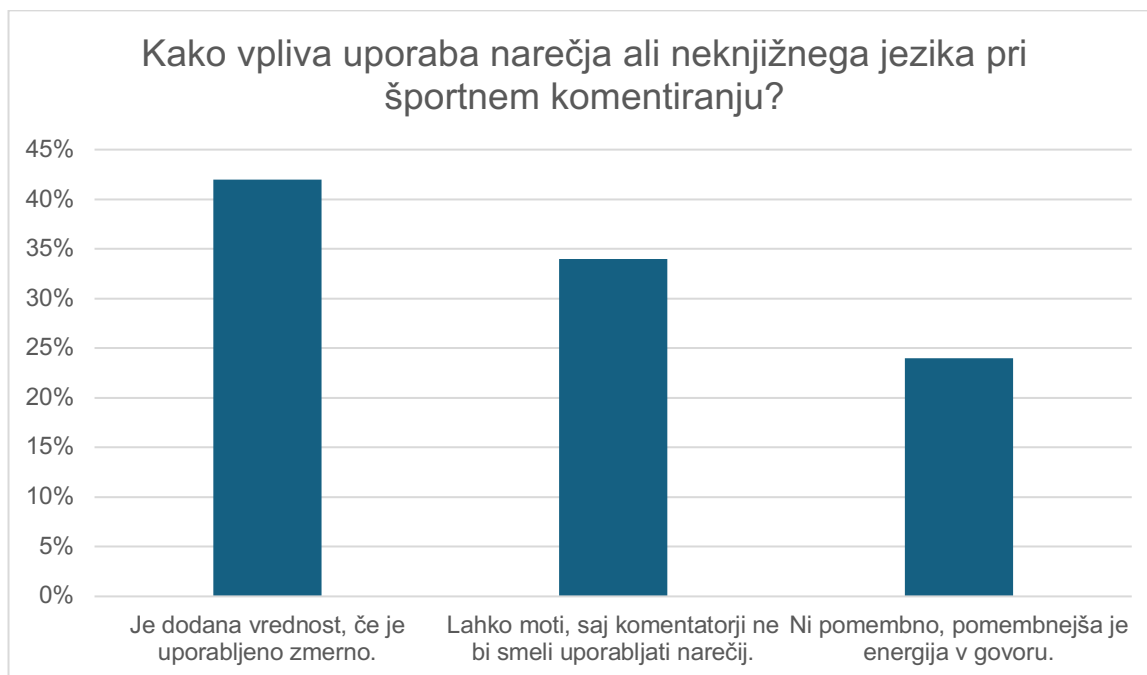
Grafikon 11: Katere so po tvojem mnenju najpogostejše jezikovne napake pri športnem komentiranju?

Grafikon 11 prikazuje najpogostejše napake pri komentiranju po mnenju anketirancev. Lahko so izbrali do tri odgovore, posledično je skupna vrednost odstotkov več kot 100. Največ (73 %) dijakov meni, da športni komentatorji napačno izgovarjajo tuja imena. Nekaj manj kot polovica dijakov (48 %) meni, da se nejasno izražajo in slabo artikulirajo. 38 % anketiranim se zdi, da uporabljajo preveč metafor in subjektivnega izražanja. Nekoliko manj (27 %) dijakov ocenjuje, da športni komentatorji pretirano kričijo in barvajo glas. Po njihovem mnenju opažajo najmanj napak pri uporabi narečnih ali pogovornih izrazov ali pa jih to najmanj moti (15 %).

Iz analize odgovorov lahko ugotovimo, da dijaki najbolj cenijo jasnost izražanja in pravilno izgovorjavo ter so nekoliko manj občutljivi na stilistične elemente, kot sta glasnost ali raba pogovornih (neknjižnih) izrazov.

Grafikon 12: Kako vpliva uporaba narečja ali neknjižnega jezika pri športnem komentiranju?

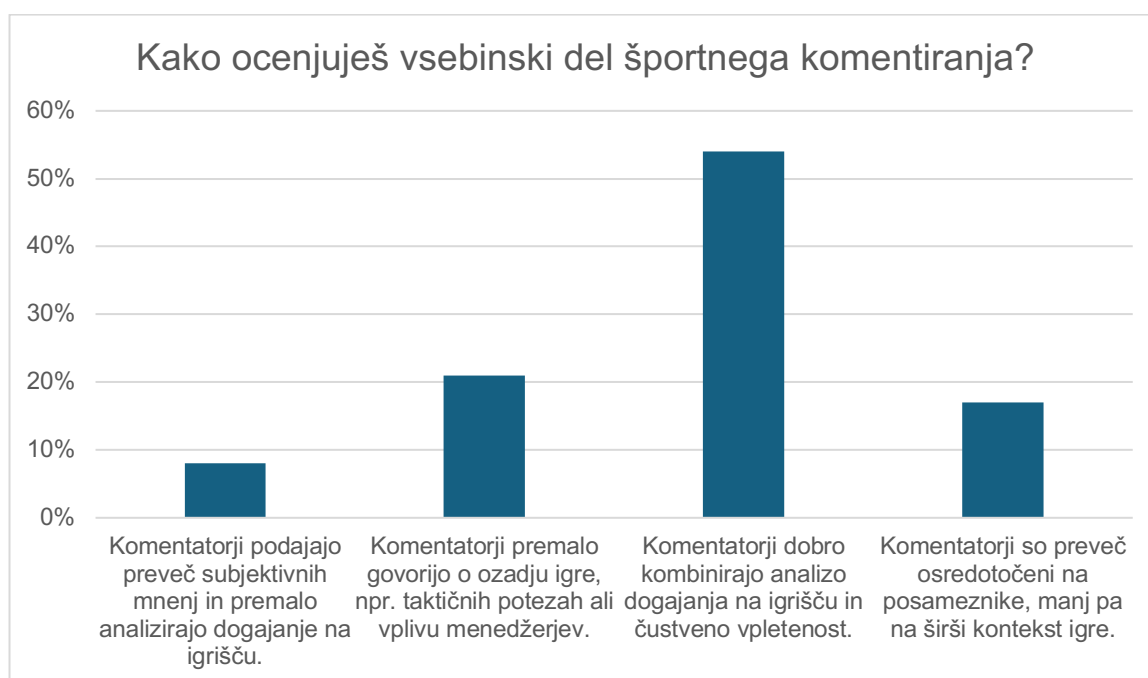
Grafikon 12 prikazuje, kako vpliva uporaba narečja ali neknjižnega jezika pri športnem komentiranju. Anketirani so lahko izbirali med tremi odgovori: je dodana vrednost, če je uporabljeno zmerno; lahko moti, saj komentatorji ne bi smeli uporabljati narečij; ni pomembno, pomembnejša je energija v govoru. Največ (42 %) dijakov meni, da je dodana vrednost, če je narečje uporabljeno zmerno. 34 % dijakov odgovarja, da jih to lahko moti, saj komentator ne bi smel uporabljati narečja. Ostali (24 %) menijo, da to ni pomembno, pomembnejša je energija v govoru.

Grafikon 13: Ali meniš, da bi morali športni komentatorji opraviti posebno jezikovno ali retorično izobraževanje?

Grafikon 13 prikazuje mnenje anketiranih dijakov, ali bi morali športni komentatorji opraviti posebno jezikovno ali retorično izobraževanje. 51 % se jih s tem strinja, nekaj manj kot polovica (49 %) pa se s tem ne strinja. Tak rezultat kaže na razdeljenost mnenj, kar bi lahko nakazovalo na različne predstave o vlogi športnega komentiranja – ali gre predvsem za informiranje in opisovanje dogajanja na igrišču ali pa tudi za umetnost govornega izražanja.

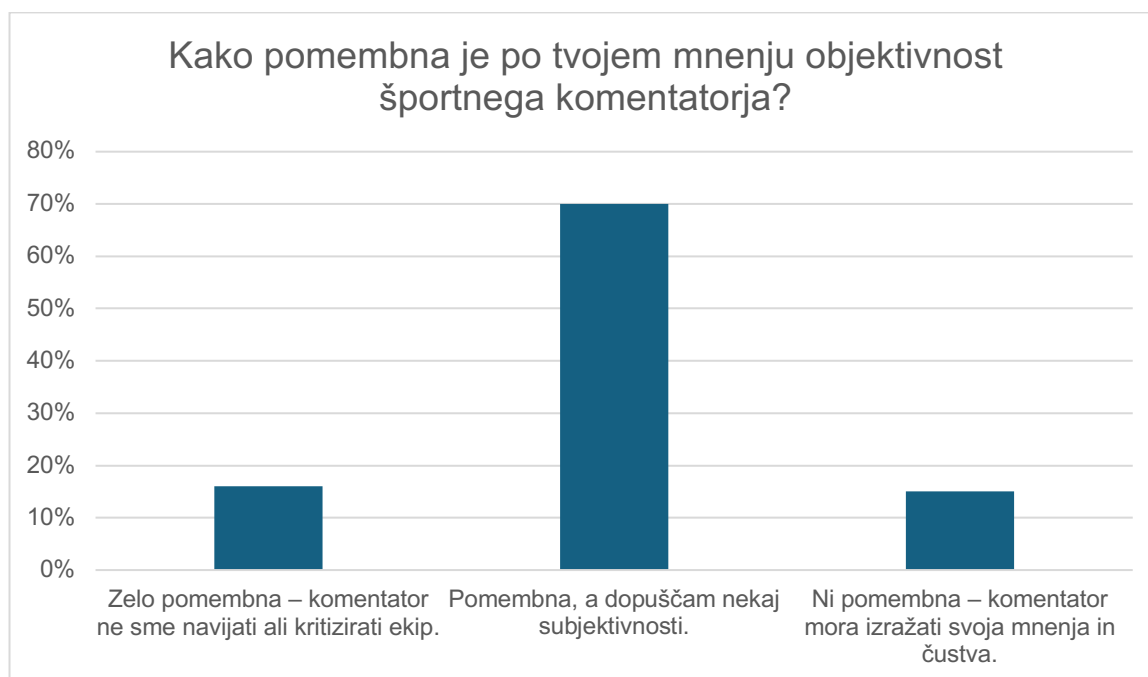
Grafikon 14: Kako ocenjuješ vsebinski del športnega komentiranja?

Grafikon 14 prikazuje, kako anketirani dijaki ocenjujejo vsebinski del športnega komentiranja. Lahko so izbirali med štirimi odgovori, in sicer: komentatorji podajajo preveč subjektivnih mnenj in premalo analizirajo dogajanje na igrišču; komentatorji premalo govorijo o ozadju igre, npr. taktičnih potezah ali vplivu menedžerjev; komentatorji dobro kombinirajo analizo dogajanja na igrišču in čustveno vpletenost; komentatorji so preveč osredotočeni na posameznike, manj pa na širši kontekst igre. Najbolj izbran odgovor s 54 % je bil, da komentatorji dobro kombinirajo analizo dogajanja na igrišču in čustveno vpletenost. 21 % dijakov meni, da komentatorji premalo govorijo o ozadju igre, npr. taktičnih potezah ali vplivu menedžerjev. 17 % anketiranih misli, da so športni komentatorji preveč osredotočeni na posameznike, manj pa na širši kontekst igre. Najmanj dijakov (8 %) pa ocenjuje, da komentatorji podajajo preveč subjektivnih mnenj in premalo analizirajo dogajanje na igrišču.

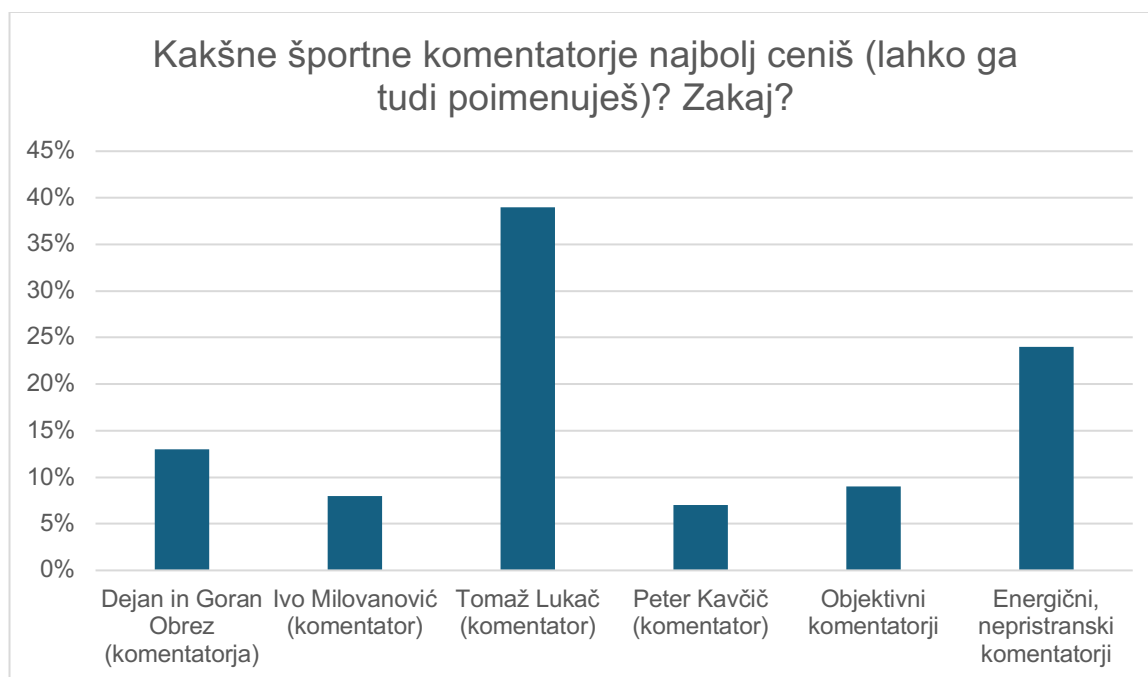
Iz analize rezultatov na zastavljeno vprašanje lahko torej povzamemo, da dijaki športno komentiranje večinoma ocenjujejo pozitivno, vendar bi si nekateri želeli več analitične globine in širšega vpogleda v taktične vidike igre. Zanimivo je, da subjektivnost v športnem komentiranju za dijake očitno ni pereč problem – bodisi je ne zaznavajo kot motečo bodisi menijo, da je primerna in pričakovana. Ta podatek je zanimiv, saj se pogosto poudarja, da bi morali biti komentatorji objektivni in analitični, a očitno to ni ključen kriterij za mlajšo generacijo poslušalcev. Lahko bi sklepali, da (mlajši) gledalci športnih prenosov subjektivnost v določenih mejah celo sprejemajo ali pričakujejo, še posebej, če prispeva k večji čustveni vpletenosti in dinamiki prenosa.

Grafikon 15: Kako pomembna je po tvojem mnenju objektivnost športnega komentatorja?

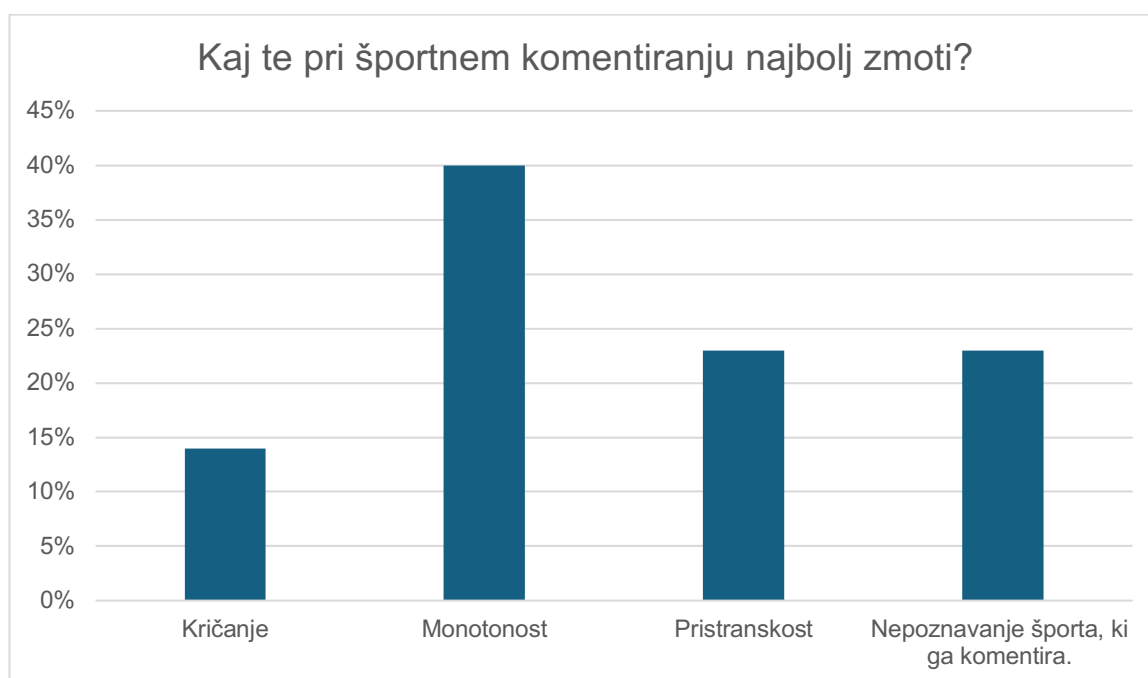
Grafikon 15 prikazuje, kako pomembna je po mnenju anketiranih objektivnost športnega komentatorja. Več kot polovica anketirancev (70 %) meni, da je objektivnost športnega komentatorja sicer pomembna, a je dovoljena določena mera subjektivnosti. To pomeni, da gledalci pričakujejo ravnovesje med nepristranskim poročanjem in osebnim stilom komentatorja. Zgolj 16 % anketiranih ocenjuje, da mora biti športni komentator popolnoma objektivni – komentator ne sme navijati za ekipo ali je kritizirati. To nakazuje, da popolna nepristranskost ni ključen kriterij za večino gledalcev. Nekoliko manj (15 %) jih meni, da njegova objektivnost ni pomembna – komentator mora izražati svoja mnenja in čustva. Iz rezultatov lahko ugotovimo, da večina vseeno pričakuje vsaj določeno mero nepristranskosti.

Grafikon 16: Kakšne športne komentatorje najbolj ceniš?

Grafikon 16 prikazuje odgovore odprtega tipa na vprašanje, kakšne oz. katere športne komentatorje anketiranci najbolj cenijo. V grafikonu so prikazani le tisti odgovori anketirancev, ki so se najpogosteje pojavljali. Z veliko prednostjo je najbolj priljubljen komentator Tomaž Lukač (39 %), ki komentira nogometne tekme. Sledita mu Dejan in Goran Obrez, ki sta oba nogometna komentatorja, s 13 %. Nekaj manj glasov sta zbrala Ivo Milovanović (8 %), ki komentira nogomet, rokomet in občasno tudi košarko, ter Peter Kavčič (7 %), ki komentira prenose atletike in smučarskih skokov. Nasploh so zelo priljubljeni energični in objektivni komentatorji (24 %). 9 % anketirancev ceni objektivne komentatorje.

Grafikon 17: Kaj te pri športnem komentiranju najbolj zmoti?

Grafikon 17 prikazuje najpogostejše odgovore na odprti tip vprašanja, kaj anketirance najbolj zmoti pri športnem komentiranju. 40 % dijakov je odgovorilo, da jih najbolj zmoti, da je športni komentator monoton. To kaže na to, da mlajši gledalci pričakujejo dinamiko in energijo v komentiranju, saj to prispeva k bolj doživeti izkušnji športnega dogodka. 23 % jih je odgovorilo, da jih najbolj motita pristranskost in nepoznavanje športa, ki ga komentirajo. To potrjuje, da gledalci cenijo strokovnost in nepristranskost ter pričakujejo dobro pripravljene komentatorje. Le 14 % dijakov moti, da komentator med komentiranjem kriči.

5 RAZPRAVA

Hipoteza 1: Govorne sposobnosti komentatorja, kot so jasna dikcija, tempo govora, intonacija idr., so ključne lastnosti dobrega športnega komentatorja.

V odgovoru intervjuvanega športnega komentatorja in iz splošne analize izhaja, da so govorne sposobnosti absolutno ključnega pomena za kakovostno športno komentiranje. Jezikoslovec dr. Hotimir Tivadar je v intervjuju poudaril, da je artikulacija osnova govora. Pomembno je, da se besede izgovarjajo jasno in razumljivo, saj slaba dikcija lahko oteži razumevanje, še posebej v trenutkih napetih ali hitrih športnih dogodkov. Omenil je tudi, da je intonacija tista, ki daje govoru dinamiko in pripomore k razumevanju vsebine. Komentator mora biti sposoben prilagajati svoj ton glede na dogajanje na igrišču, tako da gledalci občutijo napetost ali vzdušje tekme. Na primer, pri razburljivih trenutkih v športu se lahko intonacija dvigne, kar povečuje napetost prenosa.

Poleg tega je v tempu govora še ena pomembna komponenta. Prehitro govorjenje lahko povzroči, da gledalci ne morejo slediti informacijam, medtem ko prepočasen tempo zmanjša dinamiko prenosa in poveča tveganje za dolgočasenje gledalcev. Komentator mora biti sposoben najti pravo ravnovesje, hitro preklapljati med različnimi informacijami, hkrati pa mora te predstaviti na način, da bodo gledalci prenosu lahko enostavno sledili. Komentator z dolgo prakso, kot intervjuvani sogovornik Tomaž Lukač, ve, da so prav govorne sposobnosti ključne za obvladovanje dolgotrajnih športnih prenosov, ki lahko trajajo več kot 100 minut. Poudaril je, da so te še posebej pomembne, ko poteka prenos v živo, saj takrat ni možnosti za popravke. Komentator mora biti pripravljen na nenadne spremembe v dinamiki igre in če njegove govorne sposobnosti niso dobro razvite, se zlahka zgodi, da pride do napak ali zmedene komunikacije, kar negativno vpliva na prenos. Tudi v trenutkih, ko se dogajanje na igrišču umiri ali ni zelo dramatično, zlasti med komentiranjem dolgih nogometnih tekem, kot je v intervjuju izpostavil Tomaž Lukač, mora komentator znati zapolniti čas dolgih podaj, obvladati tempo govora in uporabiti intonacijo za ohranjanje zanimanja gledalcev.

Poleg osnovnih govorniških veščin pa je v športnem komentiranju pomembno tudi, da komentator ohranja spontanost in prilagodljivost, saj je vsak prenos edinstven, kljub temu da se je, kot je povedal Tomaž Lukač, nanj treba pripraviti z zapiski in predhodnimi raziskavami. Pri prenosu dinamičnih tekem je hitra odzivnost ključna, zato je ohranjanje jasne in učinkovite komunikacije s publiko vedno izziv. Komentatorji ga premagujejo z nenehnim izpopolnjevanjem svojih govorniških sposobnosti.

Da so govorne sposobnosti komentatorjev ključne, so potrdili v anketnem vprašalniku tudi dijaki (Grafikon 4), ki so med najpomembnejše lastnosti športnih komentatorjev

postavili energičnost v govoru, sposobnost opisovanja dogajanja na igrišču ter tekoč govor in jasno artikulacijo.

Ne nazadnje pa je ključna tudi avtoriteta komentatorja, ki se gradi skozi jasen in profesionalen nastop. Komentator, ki je sposoben pravilno artikulirati, ima dobro dikcijo, intonacijo in tempo govora, bo gledalcem deloval strokovno in zanesljivo. V nasprotnem primeru lahko hitro izgubi zaupanje občinstva, kar lahko zmanjša njegov vpliv in spoštovanje v očeh gledalcev.

Iz zapisanega sledi, da so govorne sposobnosti ključen dejavnik, ki močno vpliva na uspešnost športnega komentatorja in kakovost športnega prenosa. Hipotezo lahko zato potrdim.

Hipoteza 2: Objektivnost je ključna za kakovostno športno komentiranje, pretirano čustveno izražanje je moteče.

Dr. Hotimir Tivadar v intervjuju izpostavlja, da je objektivnost ena izmed najpomembnejših lastnosti dobrega športnega komentatorja. Poudarja, da je subjektivnost pri komentiranju nekaj, česar bi se morali komentatorji izogibati. Komentatorji naj bi ostali objektivni in se izogibali pretiranemu navijanju ali kritiziranju igralcev in ekip (pristranskosti), saj to ne pripomore h kvalitetnemu komentiranju. Komentatorji bi morali svojim gledalcem ponuditi objektivno analizo in dokazane informacije, ne pa se prepustiti lastnim čustvom, kar lahko zmanjša verodostojnost prenosa. Dr. Tivadar je v intervjuju izpostavil pretiravanje s čustvenimi izpadi kot nekaj, kar ni primerno za športnega komentatorja. Čeprav je jasno, da so včasih močna čustva in navdušenje pomembni za dinamiko prenosa, je meja med dinamičnostjo in pretiranim čustvenim izražanjem očitna: komentatorji ne smejo biti pristranski, kritizantski ali pretirano subjektivni. Dr. Hotimir Tivadar je v intervjuju izpostavil, da večsekundno kričanje ob nepomembni tekmi ni smiselno in da bi se morali komentatorji bolj osredotočiti na vsebinsko govorjenje in smiselne analize. Komentator mora argumentirati svojo navdušenost in ji dati kontekst, sicer bo to delovalo kot pretiravanje, ki zmoti gledalce.

Kljub temu so rezultati ankete med dijaki pokazali (Grafikon 15), da jim je objektivnost sicer pomembna, a jim subjektivnost v športnem komentiranju (sploh, če je izražena le v določeni meri) očitno ni pereč problem – bodisi je ne zaznavajo kot motečo bodisi menijo, da je primerna in pričakovana (Grafikon 14). Lahko bi sklepali, da mlajši gledalci športnih prenosov subjektivnost v določenih mejah celo sprejemajo ali pričakujejo, še posebej če prispeva k večji čustveni vpletenosti in dinamiki prenosa. Iz Grafikona 11 vidimo, da je le četrtna tistih, ki jih moti, da komentator med prenosom kriči ali pretirano barva glas.

Na podlagi ugotovitev lahko hipotezo delno potrdim. Objektivnost in uravnoteženost sta ključna za to, da komentator ne izgubi spoštovanja svojih gledalcev. V tem kontekstu se potrjuje, da je objektivnost pomemben element, ki vpliva na kakovostno komentiranje. Dijakom pa subjektivnost in čustvena izražanja (tudi burnejša) niso pretirano moteča in ne zmanjšajo kakovosti prenosa. Komentatorji, ki ostanejo povsem objektivni in se čustveno ne vpletajo, so med njimi manj cenjeni, saj se jim zdijo preveč monotoni/dolgočasni, dijaki pa si po rezultatih ankete želijo predvsem energičnosti (Grafikon 9).

Hipoteza 3: Neknjižni jezik ne sodi v športno komentiranje.

Jezikoslovec dr. Hotimir Tivadar poudarja, da mora športni komentator govoriti knjižno, saj tako ohranja profesionalnost in avtoriteto. Knjižni jezik omogoča boljšo artikulacijo in s tem lažje razumevanje gledalcev, ne glede na njihov narečni ali regionalni izvor. Neknjižni jezik lahko zmanjša jasnost izražanja, saj narečni izrazi niso vedno razumljivi vsem poslušalcem. Po mnenju jezikoslovca je tudi pomembno, da komentator ne pretirava s subjektivnostjo, kar se lahko zgodi ob uporabi neknjižnih ali preveč sproščenih izrazov.

Raziskava, izvedena med dijaki, kaže, da 34 % vprašanih meni, da neknjižni jezik v športno komentiranje ne sodi, saj naj bi komentatorji uporabljali izključno knjižni jezik (Grafikon 12). Poleg tega lahko neknjižni jezik, zlasti v kombinaciji s slabšo artikulacijo, povzroči težave pri razumevanju, kar zmanjšuje kakovost prenosa.

Kljub močnim argumentom v prid uporabi knjižnega jezika obstajajo tudi razlogi, zakaj neknjižni jezik lahko predstavlja dodano vrednost v športnem komentiranju. Iz Grafikona 12 je razvidno, da 42 % anketiranih dijakov meni, da je uporaba narečja ali neknjižnega jezika sprejemljiva, če je to uporabljeno zmerno. To pomeni, da lahko neknjižni izrazi prispevajo k bolj naravnemu, sproščenemu in avtentičnemu stilu komentiranja, kar izboljša doživetje gledalcev.

Športni komentator Tomaž Lukač poudarja, da je sproščenost pomemben dejavnik pri komentiranju, kar lahko vključuje tudi prilagajanje jezika občinstvu. Posebej v lokalnih medijih so narečni izrazi lahko sprejemljivi ali celo zaželeni, saj poslušalcem pomagajo ustvariti občutek povezanosti s komentatorjem. Tudi nekateri anketirani dijaki (24 %) menijo, da je energija v govoru pomembnejša kot pa strogo sledenje knjižnemu jeziku (Grafikon 12).

Na podlagi analize argumentov lahko hipotezo delno potrdimo. Medtem ko strokovnjaki poudarjajo pomen knjižnega jezika zaradi jasnosti, profesionalnosti in dostopnosti, praksa in mnenja mlajših gledalcev kažejo, da lahko zmerna uporaba

neknjižnega jezika ali narečnih izrazov pozitivno vpliva na vzdušje prenosa. Ključno je, da se najde ravnovesje med pravilnostjo in sproščenostjo, saj mora biti športno komentiranje razumljivo, dinamično in zanimivo za širok krog poslušalcev.

Hipoteza 4: Športni komentatorji bi morali opraviti posebno jezikovno oz. retorično izobraževanje.

Športni komentatorji imajo ključno vlogo pri spremljanju in interpretaciji športnih dogodkov. Njihova naloga ni le podajanje informacij, temveč tudi ustvarjanje dinamične in privlačne pripovedi, ki gledalcem omogoča boljše razumevanje dogajanja na igrišču ali tekmovališču. Zaradi njihove velike odgovornosti pri oblikovanju dojemanja športa med gledalci in poslušalci je vprašanje, ali bi morali opraviti posebno jezikovno oziroma retorično izobraževanje, zelo pomembno.

Ena izmed ključnih lastnosti dobrega športnega komentatorja je jasna in razločna dikcija. Komentatorji morajo biti sposobni hitro in natančno podajati informacije, kar zahteva dobro artikulacijo, primeren tempo govora in pravilno intonacijo. Po mnenju jezikoslovca dr. Hotimirja Tivadarja so ti elementi bistveni za kakovostnega komentatorja. Opozarja tudi na pogosto prisotne težave, kot so nepravilna izgovorjava tujih imen ter subjektivno in pristransko komentiranje, kar lahko vpliva na profesionalnost in kredibilnost prenosa.

Pravilna uporaba jezika je prav tako ključna. Športni komentatorji pogosto uporabljajo specifičen športni žargon, vendar je pomembno, da ohranijo knjižno slovenščino in se izognejo pretirani uporabi tujk. Komentator Tomaž Lukač poudarja, da je uporaba pravilne slovenščine ključna za profesionalnost poklica, saj omogoča boljše razumevanje med gledalci in povečuje kredibilnost medijskih vsebin. Po njegovem mnenju bi bilo koristno, da bi vsi športni komentatorji opravili posebne jezikovne delavnice, kjer bi pridobili boljše govorne spretnosti in znanje o jezikovni pravilnosti.

Poleg strokovnjakov in komentatorjev tudi javnost izraža mnenje o tem vprašanju. Anketni rezultati, zbrani med dijaki, kažejo, da je njihovo mnenje o tem deljeno. Grafikon 13 prikaže, da 51 % dijakov meni, da bi športni komentatorji morali opraviti posebno jezikovno oz. retorično izobraževanje, 49 % pa, da to ni potrebno. Tak rezultat kaže na razdeljenost mnenj, kar bi lahko nakazovalo na različne predstave mladih o vlogi športnega komentiranja – ali gre predvsem za informiranje in opisovanje dogajanja na igrišču ali pa tudi za umetnost govornega izražanja.

Na podlagi vseh zbranih argumentov lahko hipotezo, da bi morali športni komentatorji opraviti posebno jezikovno oz. retorično izobraževanje, delno potrdimo. Čeprav jezikoslovec in športni komentator menita, da je tako izobraževanje, ki bi

komentatorjem pomagalo izboljšati njihov jezik, odpraviti pogoste napake in tako prispevati h kakovosti športnega komentiranja v slovenskem medijskem prostoru, nujno, pa je mnenje dijakov zelo deljeno.

6 SKLEP

V raziskovalni nalogi sem razširil in poglobil svoje vedenje o jeziku športnih komentatorjev ter s pomočjo analize raziskal, kako se mnenja o jeziku športnih komentatorjev razlikujejo med različnimi generacijami in raznovrstnimi pogledi.

V teoretičnem delu naloge sem se posvetil opredelitvi temeljnih pojmov, povezanih z raziskovano tematiko. Najprej sem osmisлил položaj športnega novinarstva in športnega komentatorstva v stroki. Preko opisa, kratkega zgodovinskega orisa in opredelitve temeljnih funkcij športnega komentiranja sem orisal vsebinsko pestrost in kompleksnost tega poklica in medija. V drugem poglavju teoretičnega dela sem opazoval športno komentatorstvo skozi jezikovne vidike. V literaturi sem zasledil precej različne opredelitve in umestitve športnega komentatorstva v jezikovni sistem, zato sem v nadaljevanju teorijo posplošil in jo tako skušal čim bolj osmisлити za namene raziskave. Po opisu nekaterih temeljnih jezikovnih značilnosti športnega komentatorstva sem zato sklenil besedje, rabljeno v govoru komentatorjev, deliti zgolj na termine in žargonizme. Teoretični uvod torej osmišlja nadaljnja poglavja s preprosto opredelitvijo, ki je vodilo za razumevanje poteka empiričnega dela, kot sem si ga zamislil.

V nalogi sem empirični del razdelil na dve poglavji – empirični del A in empirični del B. V empiričnem delu A sem se posvetil lastnemu opazovanju izbranih treh tekem ekipnih športov (košarka, nogomet, rokomet) in poskušal predvsem predstaviti razmerje med objektivnim in subjektivnim v športnem komentatorstvu na konkretnih primerih. Izpisal sem izbrane primere iz prvih petih, osrednjih desetih in zadnjih petih minut tekem. V tabelah prikazane izpisane primere direktnega govora športnih komentatorjev sem komentiral po lastni tipologiji, ki sem jo nekoliko prilagodil glede na članek Gašperja Ilca (2002). Namen A-empiričnega dela ni bil podati podrobne analize govora komentatorjev in razdelati vsakega komentarja, ampak prikazati po eni strani raznovrstnost, po drugi pa podobnost med komentatorji – z drugimi besedami: prikazati raznolikost jezikovne podobe športnega komentatorja. Iz nekaj podanih primerov je dovolj razvidno na kakšen način se analize tekem lotevajo komentatorji in kaj to sporoča publiki, gledalcem. B-empirični del je v nadaljevanju bil namenjen analizi anketnega vprašalnika, ki sem ga izvedel na vzorcu dijakov športnih oddelkov I. gimnazije v Celju. Sem spadata tudi intervjuja, ki sem ju opravil s športnim komentatorjem Tomažem Lukačem in jezikoslovcem dr. Hotimirjem Tivadarjem.

Razmerje med rezultati anketnega vprašalnika in intervjuji je pokazalo raznolikost mnenj o različnih vidikih športnega komentiranja.

Ugotovil sem, da večina dijakov spremlja televizijski prenos ekipnih športov, pri čemer so pozorni tudi na jezikovno podobo športnega komentatorja. Čeprav je meja med tistimi, ki jim je jezikovna podoba pomembna, in tistimi, ki jim ni, precej neznatna, sem po pregledu anketnega vprašalnika ugotovil, da dijaki pravzaprav na nekoliko različne načine dojemajo, kaj jezikovna podoba sploh je. V nadaljevanju so namreč med drugim jezikovne značilnosti (npr. tekoč govor, artikulacija ipd.) uvrščali visoko med pomembnejše lastnosti športnega komentatorja, poleg tega pa so visoko uvrstili tudi nekatere druge prvine, ki deloma sodijo v jezikovno podobo (npr. energičnost komentatorja, ki jo lahko pravzaprav dojemamo na različne načine, razumljivost ipd.). Zdi se jim pomembno, da je komentator vsebinsko zelo dobro pripravljen na tekmo, k temu pa pripisujejo tudi razmeroma velik pomen pravilne izgovorjave tujih besed, pravilne rabe športnega izrazja ... Velika večina dijakov je poudarila, da se jim zdi pomembno, da je komentator objektiven in nepristranski – pri tem vseeno dopuščajo zmeren delež subjektivnosti. Pri najpogostejših jezikovnih napakah športnih komentatorjev me je presenetilo, da so med višje odstotke uvrščali npr. napačno izgovorjavo tujih imen, medtem ko jih uporaba narečnih ali pogovornih izrazov oziroma pretirano kričanje in barvanje glasu niti ni toliko zmotilo. To je tudi povsem v kontrastu z mnenjem dr. Tivadarja, ki je poudaril ravno nasprotno. Ko sem anketirance povprašal po tem, ali bi morali športni komentatorji opraviti kakšno posebno jezikovno ali retorično izobraževanje, je približno polovica odgovorila pritrdilno, polovica pa nikalno. V zadnjih dveh vprašanjih anketnega vprašalnika, ki sta bili odprtega tipa, so respondenti ankete našli svoje ljubše športne komentatorje in po lastni presoji zapisali, kaj jih pri (naključnem, izbranem) športnem komentatorju najbolj zmoti – tu je v veliki večini prednjačila monotonost.

V splošnem sem ob raziskovanju te teme opazil precej razlik: v mnenjih med dijaki samimi, med strokovnjaki, komentatorji in dijaki, pa tudi razkorak med lastnim pričakovanjem in rezultati. To ponovno dokazuje, da športno komentiranje res stoji na meji med objektivnim svetom in povsem subjektivno predstavo posameznika, kar omogoča veliko različnih interpretacij.

Menim, da bi raziskovalno nalogo lahko nadgradil še na več načinov. Sam sem izbral tistega, ki se mi je zdel najbolj obvladljiv. Med raziskovanjem in poglobljanjem v svet športnih komentatorjev sem ugotovil, da bi raziskavo lahko ponovil ali razširil na marsikateri način. Zanimiva bi se mi zdela primerjava med slovenskimi in tujimi komentatorji, ki bi lahko razkrila morebitne pomembne razlike v pristopu k športnemu komentiranju v različnih jezikih. Precej smiselno bi bilo tudi prikazati generacijsko razmerje med mnenji – izvesti raziskavo tudi na vzorcu odraslih in primerjati razlike v interpretacijah. Zanimivo pa bi bilo tudi opraviti analizo komentiranja individualnih športov in to primerjati s komentiranjem ekipnih športov.

Rezultati raziskovalne naloge poudarjajo kompleksnost jezika športnih komentatorjev kot močnega orodja, ki oblikuje način, kako gledalci doživljajo, interpretirajo in se povezujejo s športom. Jezik, ki ga uporabljajo komentatorji, je več kot le sredstvo za prenos informacij; je tudi umetnost pripovedovanja, ki oblikuje kolektivno športno izkušnjo in vpliva na to, kako se gledalci povezujejo s športom na lastni, subjektivni, čustveni ravni.

7 VIRI IN LITERATURA

Boyle, R. (2006). *Sports journalism: context and issues* (str. 198). Sage.

Čobec, A. (26. 9. 2013). *Jezikovni pogovori: Športno komentiranje*. ARS, RTV SLO.

Doupona, M. (2010). *Objektivnost v športnem novinarstvu* (str. 175). Fakulteta za šport.

Fran, slovarji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, 2014–, različica 8.0, www.fran.si, dostop 8. 3. 2025.

Gajšek, G. (1999). *Neposredni televizijski in radijski prenos športnega dogodka - primerjava: diplomsko delo*. [G. Gajšek].

Goldlust, J. (1987). *Playing for keeps: sport, the media and society* (str. X, 189). Longman Cheshire.

Harcup, T. (2004). *Journalism: principles and practice* (str. 179). Sage.

Kalin Golob, M. (2008). *Jezikovnokulturni pristop h knjižni slovenščini* (1. natis, str. 114). Fakulteta za družbene vede. <https://zebra.fdv.uni-lj.si>

Korošec, T., Košir, M., Laban, V., Verovnik, T., Milosavljević, M., Merljak, S., Vobič, I., & Kalin Golob, M. (2005). *Uvod v novinarske študije* (str. 396). Fakulteta za družbene vede.

Ilc, G. (2002). Televizijski športni komentar - diskurzivna analiza. *Jezik in slovstvo*, 47(7/8), 303–314. <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-4LQJRIPY>

Poler Kovačič, M., & Erjavec, K. (2011). *Uvod v novinarstvo: učbenik za študente prvega letnika študijskega programa Novinarstvo na FDV* (1. natis, str. 243). Fakulteta za družbene vede.

Sejarić, A. (2021). Športno izrazje v neposrednem radijskem športnem prenosu (primer drugega programa Radia Slovenija - Val 202): magistrsko delo [[A. Sejarić]]. <https://repozitorij.uni-lj.si/IzpisGradiva.php?id=130572>

Toporišič, J. (1992). *Enciklopedija slovenskega jezika* (str. 384). Cankarjeva založba

8 PRILOGE

Anketni vprašalnik za dijake

1. Ali spremljaš televizijski prenos ekipnih športov?

- ☐ Da
- ☐ Ne

2. Če si odgovoril/-a z DA, katere športe najpogosteje spremljaš? (možnih je več odgovorov)

- ☐ Nogomet
- ☐ Košarka
- ☐ Rokomet
- ☐ Odbojka
- ☐ Hokej
- ☐ Drugo: _____

3. Ali si pri spremljanju športnih prenosov pozoren/-a na tudi jezik športnega komentatorja?

- ☐ Da
- ☐ Ne

4. Kaj po tvojem mnenju odlikuje dobrega športnega komentatorja? (Izberi tri najpomembnejše lastnosti izmed navedenih.)

- ☐ Tekoč govor in jasna artikulacija (razločnost izgovorjave, hitrost govora, poudarki in premori v govoru)
- ☐ Uporaba ustreznega športnega izrazja
- ☐ Sposobnost opisovanja dogajanja na igrišču
- ☐ Dobra kombinacija slike in govora
- ☐ Energija in čustvenost v govoru
- ☐ Objektivnost in nepristranskost

5. Kako pomembne so naslednje lastnosti športnega komentatorja? (Označi od 1 do 5, kjer 1 pomeni "ni pomembno" in 5 "zelo pomembno.")

Lastnost	1	2	3	4	5
Vsebinska pripravljenost na komentiranje (poznavanje informacij o ekipah in igralcih, razumevanje konteksta tekme – prijateljska, kvalifikacijska itd., zgodovina rivalstva med ekipama, priprava zanimivih dejstev o ekipah in igralcih ...)					
Govorna razumljivost					
Pravilna izgovorjava tujih imen					
Uporaba športnega izrazja					
Dinamičnost in energičnost govora					
Objektivnost in nepristranskost					
Sposobnost ustvarjanja napetosti in zanimanja					

6. Katere so po tvojem mnenju najpogostejše jezikovne napake pri športnem komentiranju? (Izberi tri izmed naštetih.)

- ☐ Napačna izgovorjava tujih imen
- ☐ Pretirano kričanje in barvanje glasu
- ☐ Preveč metafor in subjektivnega izražanja
- ☐ Nejasno izražanje in slaba artikulacija
- ☐ Uporaba preveč narečnih ali pogovornih izrazov

Drugo: _____

7. Kako vpliva uporaba narečja ali neknjižnega jezika pri športnem komentiranju?

- ☐ Je dodana vrednost, če je uporabljeno zmerno.
- ☐ Lahko moti, saj komentatorji ne bi smeli uporabljati narečij.
- ☐ Ni pomembno, pomembnejša je energija v govoru.

8. Ali meniš, da bi morali športni komentatorji opraviti posebno jezikovno ali retorično izobraževanje?

- ☐ Da
- ☐ Ne

9. Kako pomembna je po tvojem mnenju objektivnost športnega komentatorja? (En odgovor.)

- ☐ Zelo pomembna – komentator ne sme navijati ali kritizirati ekip.
- ☐ Pomembna, a dopuščam nekaj subjektivnosti.
- ☐ Ni pomembna – komentator mora izražati svoja mnenja in čustva.

11. Kako ocenjuješ vsebinski del športnega komentiranja? (Izberi izjavo, s katero se najbolj strinjaš.)

- Komentatorji podajajo preveč subjektivnih mnenj in premalo analizirajo dogajanje na igrišču.
- Komentatorji premalo govorijo o ozadju igre, npr. taktičnih potezah ali vplivu menedžerjev.
- Komentatorji dobro kombinirajo analizo dogajanja na igrišču in čustveno vpletenost.
- Komentatorji so preveč osredotočeni na posameznike, manj pa na širši kontekst igre.

12. Kakšne športne komentatorje najbolj ceniš (lahko ga tudi poimenuješ)? Zakaj?

13. Kaj te pri športnem komentiranju najbolj zmoti?
